

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:GENEL KURUL
KARAR

B.K. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2023/38927

Karar Tarihi : 20/11/2025

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili : Basri BAĞCI

Üyeler : Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Yıldız SEFERİNOĞLU

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Kenan YAŞAR

Yılmaz AKÇİL

Metin KIRATLI

Raportör : Kemal ÖZEREN

Başvurucu : B.K.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanmasıyla iltisakının ve irtibatının olduğu değerlendirilen yargı mensubunun meslekten çıkarılması nedeniyle özel hayata saygı hakkının, kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı olmadan kamu görevinden çıkarma kararı verilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin, açılan iptal davasının uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/5/2023 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

3. Birinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla ulaşılan bilgi ve belgelere göre olaylar şöyledir:

A. Genel Bilgiler

5. Türkiye 15 Temmuz 2016 tarihinde askeri bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmıştır. Darbe teşebbüsüne karşı koyan güvenlik görevlileri ile bu teşebbüse tepki göstermek üzere sokaklara çıkan sivilere uçaklar, helikopterler, tanklar, diğer zırhlı araçlar ve silahlarla saldırılmış; bu saldırılar sonucunda toplam 251 kişi hayatını kaybetmiş, binlerce kişi de yaralanmıştır. Kamu makamları ve yargı organları -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Türkiye'de çok uzun yıllardır faaliyetlerine devam eden ve son yıllarda Fetullahçı Terör Örgütü ve Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) olarak isimlendirilen bir yapılanmanın olduğunu değerlendirmiştir. Darbe teşebbüsüne ilişkin süreç ile FETÖ/PDY'nin yapısına ilişkin detaylı açıklamalar Anayasa Mahkemesinin *Aydın Yavuz ve diğerleri* ([GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-46) kararında yer almaktadır (C.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 10; N.E. [GK], B. No: 2022/62466, 29/5/2025, § 5; A.S. [GK], B. No: 2023/30928, 29/5/2025, § 5; *Halit İnciroğlu* [GK], B. No: 2023/38006, 29/5/2025, § 6).

6. 15 Temmuz darbe teşebbüsü öncesinde Millî Güvenlik Kurulu (MGK) söz konusu yapılanmayı 2014 yılı başından itibaren sırasıyla *halkımızın huzurunu ve ulusal güvenliğini tehdit eden yapılanma, devlet içindeki illegal yapılanma, kamu düzenini bozan iç ve dış legal görünüm altında illegal faaliyet yürüten paralel yapılanma, paralel devlet yapılanması, terör örgütleriyle iş birliği içinde hareket eden paralel devlet yapılanması ve bir terör örgütü* olarak kabul etmiştir. Söz konusu MGK kararlarının her biri basın duyuruları aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılmıştır. Yine FETÖ/PDY 2014 yılında Millî Güvenlik Siyaset Belgesi'nde "*Legal Görünümlü Illegal Yapılar*" başlığı altında "*Paralel Devlet Yapılanması*" adıyla yer almıştır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 28, 33; C.A. (3), § 11; N.E., § 6; A.S., § 6; *Halit İnciroğlu*, § 7).

7. Yargı organları birçok kararda FETÖ/PDY'nin devletin anayasal kurumlarını ele geçirmeyi, sonrasında devleti, toplumu ve fertleri kendi ideolojisi doğrultusunda yeniden şekillendirmeyi ve oligarşik özellikler taşıyan bir zümre eliyle ekonomiyi, toplumsal ve siyasal gücü yönetmeyi amaçlayan, bu doğrultuda mevcut idari sisteme paralel şekilde örgütlenen bir terör örgütü olduğunu ve bu örgütün 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğunu kabul etmiştir (*Selçuk Özdemir* [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, §§ 20, 21; *Alparslan Altan* [GK], B. No: 2016/15586, 11/1/2018, § 10; C.A. (3), § 12; N.E., § 7; A.S., § 7; *Halit İnciroğlu*, § 8).

8. Yargı organlarının kararlarında ayrıca FETÖ/PDY'nin gizlilik, hücre tipi yapılanma, her kurumda örgütlenmiş olma, kendisine kutsallık atfetme, itaat ve teslimiyet temelinde hareket etme gibi birçok özelliğinin bulunduğu ve bu örgütün diğerlerine nazaran çok daha zor ve karmaşık bir yapı olduğu ortaya konulmuştur. FETÖ/PDY'nin şeffaflık ve açıklık yerine büyük bir gizlilik içinde, bir istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme kanalları, kaynağı bilinmeyen paralar kullanıp böyle bir örgütlenmenin olmadığına herkesi inandırmaya çalıştığı ve bunda başarılı olduğu ölçüde büyüyüp güçlendiği tespitlerine yer verilmiştir (bu konuda bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 26/9/2017 tarihli ve E.2017/16.MD-956, K.2017/370 sayılı kararı) (C.A. (3), § 13; N.E., § 8; A.S., § 8; *Halit İnciroğlu*, § 9).

9. Darbe teşebbüsünün bastırılmasının ardından Bakanlar Kurulu, ülke genelinde 21/7/2016 tarihinden itibaren doksan gün süreyle olağanüstü hâl (OHAL) ilan edilmesine karar vermiştir. Üçer aylık sürelerle uzatılan OHAL süreci 18/7/2018 tarihinde sona ermiştir. OHAL ilanı, OHAL döneminin gerektirdiği tedbirlere ilişkin detaylı açıklamalar Anayasa Mahkemesinin *Aydın Yavuz ve diğerleri* (aynı kararda bkz. §§ 47-66) kararında yer almaktadır (C.A. (3), § 14; N.E., § 9; A. S., § 9; *Halit İnciroğlu*, § 10).

10. Türkiye Cumhuriyeti 21/7/2016 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS/Sözleşme), Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine ise Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye (MSHUS) ilişkin derogasyon (askıya alma/yükümlülük azaltma) beyanında bulunmuştur. OHAL'in uzatılmasına ilişkin kararlar da Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine bildirilmiştir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 50; C.A. (3), § 18; N.E., § 10; A.S., § 10; *Halit İnciroğlu*, § 11).

11. OHAL sürecinde 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 3. maddesinde yargı mensupları ile bu meslekten sayılanlara ilişkin tedbirlere yer verilmiştir. Buna göre devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen hâkimlerin ve savcılarının Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) tarafından meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmalarına karar verileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'la aynen kabul edilmiştir.

12. 667 sayılı KHK'da yer alan bahse konu düzenleme uyarınca HSK tarafından ilki 24/8/2016 tarihinde olmak üzere FETÖ/PDY ile iltisaklı ve irtibatlı olduğu sabit görülen hâkimlerin ve savcılarının ekli listelerde isimlerine yer verilerek suretiyle meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve ayrı ayrı olmak üzere meslekten çıkarılmalarına karar verilmiştir. Anılan kararlarda FETÖ/PDY'nin yapısına ve yargı erkinde gerçekleştirdiği faaliyetlerine ilişkin olarak detaylı bilgiler aktarılmıştır. Kararların sonuç kısmı şöyledir:

"Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulunun, 667 sayılı KHK'nın 3'üncü maddesi uyarınca yapacağı değerlendirme, hâkim ve Cumhuriyet savcılarının Milli Güvenlik Kurulunca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplardan MGK kararlarında ifade edildiği şekliyle 'Paralel Devlet Yapılanması' ile 'üyelik', 'mensubiyet', 'iltisak' veya 'irtibat' şeklinde herhangi bir bağlantılarının bulunup bulunmadığına ilişkin olup somut olayın yukarıda ifade edilen özellikleri, ilgililerin mesleğe kabulleri ile başlayan, eğitim merkezi ve Türkiye Adalet Akademisindeki faaliyetleri, hizmet içi eğitim ve yabancı dil eğitimlerine katılımlarına, yurtdışına gönderilmelerine, özel yetkili savcılıklara veya mahkemelere yahut idari görevlere atanmalarına ilişkin bilgiler ile bu görevlendirmelerde ve yine bir silah olarak kullanılan özel yetkili mahkemelere hâkim veya unvanlı olarak, Teftiş Kurulu Başkanlığına, başkan, başkan yardımcısı veya müfettiş sıfatıyla, idari kurumlara tetkik hâkimi, daire başkanı veya yardımcısı, genel müdür veya yardımcısı sıfatıyla v.s. şeklinde yapılan atamalarda dikkate alınan kriterler, özlük dosyalarındaki bilgi ve belgeler, sosyal medya hesaplarındaki paylaşımları, ilgililer hakkında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna intikal eden şikâyet, ihbar, inceleme ve soruşturma dosyaları ile bu dosyalar hakkında verilen kararlar, mahallinde yapılan araştırmalar, FETÖ/PDY terör örgütü ile ilintili dosyalarda görev alan hâkim ve

Cumhuriyet savcılarının bu dosyalarda yapmış oldukları işlemler ve verdikleri kararlar, örgüt mensuplarının haberleşme için kullandıkları şifreli programlarda yer alan kayıtlar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun FETÖ/PDY mensubu oldukları Emniyet Genel Müdürlüğü terörle mücadele birimlerince düzenlenen raporlarla sabit olan örgüt üyeleri hakkında tayin ettiği disiplin cezaları ve muhalefet şerhleri, sosyal çevre bilgileri ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığından temin edilen bilgi ile belgeler, ilgililer hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına başlatılan soruşturmanın niteliği ve isnat edilen suçlamalar ile gözaltı ve tutuklama kararları, soruşturma kapsamında ifadelerine başvuru alan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının ifade ve sorgu tutanakları, itirafların beyanları birlikte dikkate alınarak, ekli listede yer alan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının 667 sayılı KHK'nın 3'üncü maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında FETÖ/PDY örgütü ile iltisak ve irtibatlarının olduğu sabit görüldüğünden, adı geçenlerin, 23/7/2016 tarih ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hâl Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin 3'üncü maddesi uyarınca meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve ayrı ayrı olmak üzere meslekten çıkarılmalarına, 6087 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi uyarınca, kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içerisinde, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu nezdinde yeniden inceleme talebinde bulunulabileceğine, ... tarihinde oybirliği ile karar verildi."

13. Bu kararlara karşı ilgililer tarafından ilgili mevzuat uyarınca HSK nezdinde yeniden inceleme talebinde bulunulmuştur. HSK, bahse konu yeniden inceleme taleplerini ilki 29/11/2016 tarihinde olmak üzere farklı tarihli kararlarla sonuçlandırmış ve yeniden inceleme taleplerinin bazı kişiler yönünden reddine, bazı kişiler yönünden kabulüne karar vermiştir.

14. Haklarında meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmalarına (meslekten çıkarma) karar verilen kişiler, bu kararların iptaline karar verilmesi talebiyle idari yargıda dava açmıştır. Danıştay ilk olarak bu davalara ilişkin kararlarında, 667 sayılı KHK'nın 3. maddesi uyarınca ilgili yargı mensuplarının meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına ilişkin kararların adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak terör örgütlerinin ve millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen yapıların kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan *olağanüstü tedbir* niteliğinde olduğunu, disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan ve yargı denetimine tabi bir disiplin cezası olan meslekten çıkarma cezası niteliğinde olmadığını belirtmiştir. Netice itibarıyla bahse konu davalara ilgili olarak ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülebilecek bir uyumsuzluk bulunmadığından uyumsuzluğun çözümünde idari yargıda genel görevli yargı yeri olan idare mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna varmış, davaların görev yönünden reddi ile dava dosyalarının görevli ve yetkili Ankara idare mahkemelerine gönderilmesine karar vermiştir.

15. OHAL süreci devam ederken 23/1/2017 tarihli ve 29957 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2/1/2017 tarihli ve 685 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (685 sayılı KHK) 11. maddesi ile haklarında meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmalarına karar verilenlerin kararın kesinleşmesinden itibaren altmış gün içinde ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda dava açabileceklerine ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. Bu düzenleme 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 11. maddesi ile kanunlaşmıştır.

16. Bundan sonra daha önce görev yönünden reddine karar verilen dava dosyaları idare veya bölge idare mahkemeleri tarafından Danıştaya gönderilmiş, yeni açılan davalara ilişkin dosyalar da tekemmül ettirilmiştir. Sonuç olarak Danıştay Beşinci Dairesi (Daire) ilki 17/6/2019 tarihinde olmak üzere bahse konu dosyalarla ilgili olarak işin esasına yönelik kararlar vermiştir. Kararlarda genel olarak şu hususlar tekrarlanmıştır:

i. İlk olarak 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe teşebbüsüne değinilmiş ve bu çerçevede OHAL ilan edildiği belirtilmiştir. Bununla birlikte 667 sayılı KHK'nın 3. maddesinde FETÖ/PDY ile iltisakı veya irtibatı olduğu değerlendirilen yargı mensuplarının meslekten veya kamu görevinden çıkarılmalarına karar verileceğinin düzenlendiği ifade edilmiştir. HSK tarafından ilgili kişilerin bu kapsamda meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verildiği vurgulanmıştır.

ii. HSK tarafından yargı mensuplarının meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına ilişkin kararlar tesis edilirken ilgililere haklarındaki tespitler bildirilmek suretiyle karşı beyanda bulunma imkânı tanınmadığı dile getirilmiştir. Öte yandan Sözleşme'nin 15. maddesi hükmü uyarınca ulusun varlığını tehdit eden genel bir tehlikeye karşı ivedi şekilde tedbir alma zorunluluğu çerçevesinde durumun gerektirdiği ölçüde kabul edilebilecek nitelikte olan bu hususun yargılama aşamasında haklarındaki tespitler bildirilerek ilgililerin bunlara karşı beyanlarının alınması suretiyle giderilmesinin mümkün olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda HSK tarafından dava konusu kararların gerekçesi olarak yargılama safahatında dava dosyasına sunulan tüm bilgi ve belgelerin davacılara tebliğ edildiği, bu bilgi ve belgelere karşı etkin şekilde beyanda bulunma imkânının davacılara tanındığı belirtilmiştir.

iii. FETÖ/PDY ile ilgili tespit ve değerlendirmeler aktarıldıktan sonra yargı mensuplarının sadakat yükümlülüğünün memurlardan farklı olarak *bağımsızlık* ve *tarafsızlık* ilkeleri çerçevesinde hukuk devletine ve demokratik anayasal düzene sadakat yükümlülüğü olarak ortaya çıktığı, yargı yetkisini kullanan hâkim ve savcıların Anayasa gereği tarafsız ve bağımsız olarak görev yapmalarının, Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm vermelerinin ve anayasal düzene sadakat göstermelerinin hukuk devletinde demokratik toplum düzeninin korunması açısından büyük önem arz ettiği vurgulanmıştır.

iv. Dava konusu edilen kararların hukuki niteliği ile ilgili olarak ise bu kararların adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak terör örgütlerinin ve millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen yapıların kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan *olağanüstü tedbir* niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Yine anılan kararların ilgililerin FETÖ/PDY ile irtibatının ve iltisakının sabit olduğu gerekçesiyle tesis edildiği, bu kavramlarla cezai sorumluluğu gerektiren üyelik ve mensubiyet kavramlarına nazaran daha az yoğun ve atipik bir bağlantının vurgulandığı belirtilerek bu bağlamda üyelik ve mensubiyet olmasa da bu yapılarla iltisaklı veya irtibatlı olunması hâlinin de anılan tedbirin uygulanabilmesi için yeterli olduğu açıklanmıştır.

v. Netice itibarıyla Daire tarafından verilen kararlarda *"Kişiselleştirme ve Delillerin Değerlendirilmesi"* başlığı altında davacılar hakkında dava dosyalarına sunulan bilgi ve belgelere ilişkin olarak değerlendirmeler yapılmış, davacıların bu bilgi ve belgelere karşı beyanları da gözönünde bulundurularak bir sonuca varılmıştır.

17. Dairenin bahse konu davalarla ilgili olarak ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği bu kararlara karşı yapılan temyiz başvuruları hakkında ise Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) tarafından nihai kararlar verilmiştir.

B. Somut Olay Bilgisi

18. 2/8/2010 tarihinde Nevşehir'de ağır ceza mahkemesi üyesi olarak mesleğe başlayan başvuru Van'da ağır ceza mahkemesi üyesi olarak görev yapmaktayken FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı olduğu gerekçesiyle HSK Genel Kurulunun (Kurul) 24/8/2016 tarihli kararıyla meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Başvurucunun kararın yeniden incelenmesine yönelik talebi ise Kurulun 29/11/2016 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

19. Başvurucu, meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına ilişkin 24/8/2016 tarihli kararın iptaline karar verilmesi talebiyle Dairede dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvuru; FETÖ/PDY ile hiçbir ilgisinin olmadığını, üniversite hayatı boyunca devlet yurdunda kaldığını, hâkimlik ve savcılık sınavlarına ailesinin yanında hazırlandığını belirtmiştir. FETÖ/PDY ile bağlantılı okullara gitmediğini, çocuğunu bu okullara göndermediğini vurgulayan başvuru 2010-2014 yılları arasında Nizip Adliyesinde görev yaparken tayin ve yetki taleplerinin reddedildiğini ve müfettiş denetiminde kendisine düşük not verilerek FETÖ/PDY tarafından mağdur edildiğini dile getirmiştir. Bunun yanında başvuru 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda yer alan düzenlemelere aykırı olarak ve savunması alınmadan meslekten çıkarma cezası verildiğini ifade etmiştir.

20. Yargılama devam ederken HSK tarafından 5/2/2019 tarihli savunma, dava dosyasına sunulmuştur. Anılan savunmada başvuru eşinin askerî hâkim olarak görev yapmaktayken FETÖ/PDY ile iltisakının ve irtibatının bulunduğu gerekçesiyle meslekten çıkarıldığı belirtilmiştir. Bunun yanında M.N.A.'nın ve G.Y.Ö.'nün beyanlarına yer verilmiştir. Öte yandan bahse konu savunmada başvuru hakkındaki ihbar/şikâyet dilekçelerinde FETÖ/PDY'yle iltisaklı veya irtibatlı olduğuna yönelik beyanların bulunduğu, başvuru HTS analiz raporuna göre FETÖ/PDY üyeliği suçundan hakkında soruşturma yürütülen birçok kişi ile irtibatının tespit edildiği ifade edilmiştir.

21. Daire 9/7/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiş, kararın gerekçesinin *"Kişiselleştirme ve Delillerin Değerlendirilmesi"* başlığının *"Davacı Hakkındaki Tanık Beyanları"* kısmında M.N.A.'nın ve G.Y.Ö.'nün beyanlarına yer vermiştir. Bahse konu beyanlar şöyledir:

"Avukat olarak görev yapan ve ifadesine başvuru M.N.A., Nizip Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 29/08/2016 tarihli tanık ifade tutanağında; 'Komşuluk yaptığım süre içerisinde o dönem Nizip Adliyesinde görev yapan bazı Hakim-Savcıların sıklıkla Y.B'nin evine geldiklerini gördüm. Bu Hakim-Savcılar; Cumhuriyet Savcısı E.O.Y. ve eşi Hakim S.N.C.Y. Cumhuriyet Savcısı A.K ve eşi Hakim E.S.K. Hakim N.Ç ve eşi İdari Hakim

K.Ç, Hakim M.G, Hakim T.Ö, Hakim [B.K.] [başvurucu] ve eşi olduğunu tahmin ettiğim kişidir... Y.B' nin FETÖ/PDY mensubu bir savcı olduğu avukatlar arasında da bilinir ve konuşulurdu. Hatta kendisinden Savcıların Abisi şeklinde bahsedilirdi. Ben de bu yapıya zıt bir insan olduğum için Y.B' nin evine gelip gidene biraz dikkat ederdim.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvuru G.Y.Ö, Van Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 22/08/2016 tarihli şüpheli ifade tutanağında; 'Seçim döneminde H.A.B'nin adaylardan A.N.G'nün temsilcisi imajı oluşturacak şekilde davranışlar gösterdiği kendisini karşılayıp meslektaşlar ile görüştüğü benim ile birlikte açığa alınan A.G.B gözaltında bulunduğumuz sırada kendisi bana anlatmıştı. Şahsi gözlemim olarak açığa alınan kişilerin [B.K.] [başvurucu] yukarıda ismini verdiğim 3 hakim ile samimi idi. Genelde onlarla birlikte dolaşırdı. Ancak bunun iyi anlaşıldığından dolayı mı yoksa örgütsel bir bağdan dolayı kaynaklandığını bilmiyorum.'

22. Netice itibarıyla Daire, bahse konu ifadeleri başvuru kişinin örgütün içinde yer aldığı, örgüt toplantılarına katıldığı ve diğer hususlara yönelik beyanlar olarak kabul etmiş; başvuru kişinin bu ifadelerle karşı beyanlarının değerlendirilmesi sonucunda beyanlarına itibar edilmeyerek FETÖ ile süregelen bir ilişki içinde olduğu sonucuna varıldığını belirtmiştir.

23. Ayrıca Daire, dava konusu edilen kararı temel hak ve özgürlükler bağlamında da değerlendirmiştir. Bu kapsamda başvuru kişinin meslekte kalmasının uygun olmadığı ve meslekten çıkarılmasına ilişkin kararın özel hayata saygı hakkına müdahale teşkil ettiği, bu müdahalenin kanunilik, meşru amaç şartını taşımanın yanında demokratik bir toplum düzeni açısından gerekli ve ölçülü olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Anayasa'nın 15. maddesi bağlamında da müdahalenin OHAL koşullarının gerektirdiği ölçüde olduğu vurgulanmıştır.

24. Başvuru, Daire kararına karşı İDDK'ya temyiz başvurusunda bulunmuştur. Temyiz dilekçesinde başvuru, dava dilekçesindeki iddialarını yinelemekle birlikte davanın reddine gerekçe olarak alınan beyanlarda adı geçen diğer kişilerin meslekten çıkarılmadığını vurgulamıştır. M.N.A'nın beyanında yer alan Y.B'yi tanımadığını, bu kişinin evine gitmediğini fide eden başvuru; G.Y.Ö'nün beyanında yer alan *"İyi anlaşıldığından dolayı mı yoksa örgütsel bir bağdan dolayı mı kaynaklandığını bilmiyorum."* şeklindeki kısmın adli soruşturma esnasında lehe yorumlandığına dikkat çekmiştir. Netice itibarıyla başvuru, Daire tarafından itirazlarının dikkate alınmadığını ve yeterli araştırma yapılmadan davanın reddine karar verildiğini belirtmiştir.

25. HSK tarafından temyiz dilekçesine karşı sunulan savunmada ise Daire kararında herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı, başvuru kişinin temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü iddiaların hukuki dayanaktan yoksun olduğu belirtilmiştir.

26. Sonuç olarak İDDK 29/12/2022 tarihinde Daire kararının usule ve hukuka uygun olduğu, temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddiaların kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı gerekçesiyle temyiz başvurusunun reddine ve Daire kararının onanmasına oyçokluğuyla karar vermiştir.

27. İDDK kararının karşıyunda iki üye tarafından öncelikle Daire tarafından bahse konu iki tanık ifadesinin dışında başvuru aleyhine ve başvuru kişinin FETÖ/PDY ile irtibatı olduğuna dair başka bir bilgi, veri ve delile dayanılmadığı vurgulanmıştır. Bunun yanında tanık ifadesinde işaret edilen arkadaşlık ilişkisinin sosyal ilişkiler kapsam ve çerçevesinde değerlendirilebilecek olağan ve makul ölçüler içinde cereyan eden bir

arkadaşlık ilişkisi olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiş, toplumsal çerçevede hayatın olağan akışına uygun biçimde gerçekleşen veya var olan bu tür ilişkilerin bir örgütle iltisakı ve irtibatını gösterdiği şeklindeki değerlendirmenin hukuken kabul edilebilir olmadığı dile getirilmiştir. Netice itibarıyla iltisak ve irtibatın başvuru hakkında somut ve hukuken kabul edilebilir delil ve vesilelerle ortaya konulmadığı gerekçesiyle davanın reddine yönelik Daire kararının bozulması gerektiği belirtilmiştir.

28. Başvurucu, nihai kararı 26/4/2023 tarihinde öğrenmiştir.

29. Öte yandan başvuru hakkında Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından yürütülen soruşturma sonucunda 25/4/2018 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

30. Başsavcılığın anılan kararında başvurunun Bank Asya hesabının bulunmadığı, ByLock isimli programı kullanmadığı, ele geçirilen dijital materyallerin imajlarını içeren hard disk ve sair materyaller üzerinde incelemelerin yapıldığı, atılı eylemler ilgili olarak dijital materyal içeriklerinde herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmadığının tespit edildiği belirtilmiştir. Bununla birlikte tanzim edilen HTS analiz raporunda başvurunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan hakkında soruşturma yürütülen birçok kişi ile irtibatının tespit edildiği ancak örgüt içinde imam-abi pozisyonunda bulunan herhangi bir örgüt üyesi veya yöneticisi ile irtibatının tespit edilemediği ifade edilmiştir. Sonuç olarak Başsavcılık tarafından başvurunun FETÖ/PDY ile irtibatı ve iltisakı bulunduğu dair herhangi bir delil elde edilemediği vurgulanmıştır. Bu karar 26/5/2018 tarihinde itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

31. Anayasa'nın "III. Hâkimler ve Savcılar Kurulu" başlıklı 7/5/2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen 159. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.

...

Kurul, adli ve idarî yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; ..."

32. 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun "Hakimlik ve savcılık görevlerinin sona ermesi" başlıklı 53. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hakim ve savcılarının:

a) Bu Kanun hükümlerine göre meslekten çıkarılmaları veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilmesi,

...

Hallerinde görevleri sona erer."

33. 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun "Kurulun görevleri" başlıklı 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Kurulun görevleri şunlardır:

...

b) Hâkim ve savcılarla ilgili olarak;

...

6) Meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme,

7) Disiplin cezası verme,

...

işlemlerini yapmak."

34. 6087 sayılı Kanun'un "Yeniden inceleme, itiraz ve yargı yolu" başlıklı 33. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Genel Kurulun ilk defa aldığı kararlara karşı, Başkan veya ilgililer, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde, Genel Kuruldan yeniden inceleme talebinde bulunabilir; yeniden inceleme talebi üzerine verilen kararlar kesindir.

...

(5) Genel Kurulun veya dairelerin, meslekten çıkarma cezasına ilişkin kesinleşmiş kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulabilir; diğer kararları yargı denetimi dışındadır. Meslekten çıkarma kararlarına karşı açılan iptal davaları ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür. Bu davalar, acele işlerden sayılır."

35. 667 sayılı KHK'nın "Yargı mensupları ile bu meslekten sayılanlara ilişkin tedbirler" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Terör örgütlerine veya ... Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara ... iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen ... hâkim ve savcılar hakkında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulunca ... meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmalarına karar verilir..."

36. Bahse konu düzenleme 6749 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla aynen kabul edilmiştir.

37. Anılan maddenin gerekçesi şöyledir:

"Anayasanın 139 uncu maddesinde hâkimlik ve savcılık teminatı düzenlenerek azlolunamayacakları hükme bağlanmış ise de, aynı maddede meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklı tutulmuştur. Benzer düzenleme 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 44 üncü maddesinde de yer almaktadır. 15/07/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve kalkışmanın sorumlusu olan FETÖ/PDY ile bağlantılı yargı mensuplarının görevde tutulmaları en başta yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Anayasanın 138 inci maddesine göre Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatine göre hüküm verme ödevi altındaki yargı mensuplarının bağımsızlık ve tarafsızlık ilkesiyle hiçbir biçimde bağdaşmayacak yapılanmaların içine girmesi, örgüt hiyerarşisi içinde ve ideolojik bağlılık duygularıyla hareket etmesi en başta yargının saygınlığı ve güvenilirliğine zarar vermektedir. Devlet organizasyonu dışındaki başka bir hiyerarşik yapının talimatlarına boyun eğen yargı mensuplarının varlığı, vatandaşların yine Anayasanın teminatı altındaki adil yargılanma hakkı önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu nedenlerle, belirtilen türde irtibatları değerlendirilen yargı mensuplarının meslekte kalmalarının doğuracağı sakıncaları gidermek amacıyla, Anayasanın 139 uncu maddesinin ikinci fıkrasında tanınan takdir hakkı da gözetilerek bu düzenleme yapılmaktadır."

38. 6749 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Birinci fıkra uyarınca görevine son verilenler hakkında da 4 üncü maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır..."

39. 6749 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Birinci fıkra uyarınca görevine son verilenler bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemez, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; görevinden çıkarılanların uhdelelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bu fıkra da sayılan görevleri yürütmekle birlikte kamu görevlisi sıfatını taşımayanlar hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır."

40. 685 sayılı KHK'nın "Yargı denetimi" başlıklı 11. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmalarına karar verilenler, kararın kesinleşmesinden itibaren altmış gün içinde ilk derece mahkemesi olarak Danıştaya dava açabilir."

41. 685 sayılı KHK'nın "Geçiş hükümleri" başlıklı geçici 1. maddesinin (4) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihten önce 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 6749 sayılı Kanunun 3 üncü

maddesinin birinci fıkrası kapsamında meslekte kalmalarının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmalarına karar verilenler, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihten itibaren altmış gün içinde 11 inci maddenin ikinci fıkrasında yer alan hükümlere göre dava açabilir. Bu kapsamda idare mahkemelerinde derdest olan davalar Danıştaya gönderilir. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihten önce açılmış olup da karar verilen dosyalarda da bu fıkra hükümleri uygulanır."

42. Bahse konu düzenlemeler 7075 sayılı Kanun'un 11. ve geçici 1. maddeleri ile kabul edilmiştir.

2. İlgili Yargı Kararları

a. FETÖ/PDY'nin Yapısına İlişkin Kararlar

43. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 26/9/2017 tarihli ve E.2017/16.MD-956, K.2017/370 sayılı kararı ile onanarak kesinleşen 24/4/2017 tarihli ve E.2015/3, K.2017/3 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"FETÖ/PDY silahlı terör örgütü, paravan olarak kullandığı dini, din dışı dünyevi emellerine ulaşma aracı haline getiren; siyasi, ekonomik ve toplumsal yeni bir düzen kurma tasavvuruna sahip örgüt liderinden aldığı talimatlar doğrultusunda hareket eden; bu amaçla öncelikle güç kaynaklarına sahip olmayı hedefleyip güçlü olmak ve yeni bir düzen kurmak için şeffaflık ve açıklık yerine büyük bir gizlilik içerisinde olmayı şiar edinen; bir istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme kanalları, kaynağı bilinmeyen paralar kullanıp böyle bir örgütlenmenin olmadığına herkesi inandırmaya çalışarak ve bunda başarılı olduğu ölçüde büyüyip güçlenen, bir yandan da kendi mensubu olmayanları düşman olarak görüp mensuplarını motive eden; 'Altın Nesil' adını verdiği kadrolarla sisteme çatışmak yerine sisteme sahip olma ilkesiyle devlete tabandan tavana sızan; bu kadroların sağladığı avantajlarla devlet içerisinde belli bir güce ulaştıktan sonra hasımlarını çeşitli hukuki görünümü hukuk dışı yöntemlerle tasfiye eden; böylece devlet aygıtının bütün alt bileşenlerini ünite ünite kontrol altına almayı ve sisteme sahip olmayı planlayıp ele geçirdiği kamu gücünü de kullanarak toplumsal dönüşümü sağlamayı amaçlayan; casusluk faaliyetlerini de bünyesinde barındıran atipik/suigeneris bir terör örgütüdür.

İstişare kurulu, ülke, bölge, il, ilçe, semt, ev imamaları gibi hiyerarşik bir yapı içeren insan gücünü ve finans kaynaklarını örgütsel menfaat ve ideolojisi çerçevesinde kullanıp Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin tüm anayasal kurumlarını ele geçirme amacı taşıyan FETÖ/PDY silahlı terör örgütü 'gizli yaşamak, her zaman korkmak, doğruyu söylememek, gerçeği inkâr etmek' üzerine kuruludur.

Talimatlar yoluyla kollektif bir şekilde mobilize olan, kamu erkinin kritik bürokratik alanları başta olmak üzere, kamusal alanı ele geçirme refleksi ile hareket eden, mülkiye, adliye, emniyet, eğitim, istihbarat ve ordu içerisinde kendi özel hiyerarşisi ile illegal şekilde kadrolaşan, devletin tüm kurumlarına yerleştirdiği örgüt mensupları ile devlet teşkilatını kendisine hizmet eder hale getiren ve adeta devlet içinde ayrı bir devlet yapısı oluşturan örgütün lideri Fethullah Gülen tarafındandır;

'Esnek olun, sivrilmeden can damarları içinde dolanın!; bütün güç merkezlerine ulaşınca kadar hiç kimse varlığınızı fark etmeden sistemin ana damarlarında ilerleyin!'

'Adliye, mülkiye veya başka hayati bir müessesede bizim arkadaşlarımızın mevcudiyeti öyle ferdi mevcudiyetler şeklinde ele alınıp değerlendirilmemelidir. Yani bunlar gelecek adına bizim o ünitelerde garantimizdir. Bir ölçüde onlar bizim varlığımızın teminatıdır.'

'Zaman henüz uygun değil. Bütün dünyayı omuzlayıp taşıyabileceğimiz zamana dek, tamam olacağınız ve koşulların uygun olacağı zamana dek beklemelisiniz! Bilhassa, haber alma hususunda her zaman hasım cephenin çok önünde olunmalıdır.'

'Yani siz hâkim değilsiniz başka kuvvetler var. Bu ülkede değişik kuvvetleri hesap edecek dengeli, dikkatli, tedbirli, temkinli yürümekte yarar var ki geriye adım atmayalım...'

'Türkiye'deki devlet yapısı ölçüsüne göre bütün anayasal müesseselerdeki güç ve kuvveti cephemize çekeceğimiz ana kadar her adım erken sayılır ... bunca kalabalık içinde ben bu dünyayı ve düşüncemi sözde mahremiyet içinde anlattım ... sırrınız sizin sırrınızdır. Söylerseniz siz esir olursunuz.'

'Daima tedbirli olmalıyız, daima istişare içerisinde karar alın, ana istişare organı olan Başyüceler ne karar aldıysa onu uygulayın (Kaldı ki; Başyüceler'in lideri de kendisidir) bütün güç merkezlerine ulaşmalıyız...'

'Bir gün bana Ankara'da bin evimiz olduğunu söyleyin, devletin paçasından şöyle bir tutacağım, devlet uyandığında yapacağı hiçbir şey kalmayacak.' şeklinde değişik yer ve zamanlarda örgüt mensuplarına verilen talimatlarda gizliliğe atfedilen önem görülmektedir.

Örgüt, kamu kurum ve kuruluşlarına yerleştirdiği personelin aile yaşamlarına dahi müdahale ederek şahısların kiminle evleneceğine de karar vermektedir.

Örgüt, kamu kurumlarında sayısı beş kişiyi geçmeyen bir örgüt abisine bağlı hücreler şeklinde yapılanmıştır. Hücreler birbirinden haberdar değildir. Bu şekilde bir hücre açığa çıksa bile diğer hücrelerin faaliyetlerine devam ederek deşifre olmaları engellenmektedir. İçlerinde katı bir askeri disiplin hakimdir.

...

Örgütün deşifre olmaması ve Devletin örgüt yapısını çözmekte zorlanması için örgüt hücre tipinde yatay yapılanmaya özen göstermiştir. Hücreler genellikle en fazla beş kişiden oluşan ve bir abla veya abiye bağlı birimlerdir. Hücredeki kişi sayısı bazı kurumlarda üç, TSK gibi bazı kurumlarda ise birebirdir. Her hücreden sorumlu bir imam vardır.

FETÖ/PDY'nin asli unsuru müntesipler, ıskı evi, yurtlar, okullar, dershaneler olan hizmet birimlerinde yetiştirilmektedir. Bu kurumların temel amacı bu örgüte müntesip yetiştirmektir. İlk ve öncelikli kuruluş gayesi eğitim değil, insan kaynağı sağlamaktır. Örgüte ait özel okul ve yurt gibi yerler toplantı ve himmet toplama amaçlı da kullanılmaktadır. Örgüt, elemanlarını genel olarak genç yaştaki öğrencilerden seçmekte ise de, kamu personelini de sonradan örgüte kazandırabilmektedir.

Bütün terör örgütleri gibi FETÖ/PDY de eleman bulma, buldukları elemanları örgüt amacına göre eğitime, örgütsel olarak onlara nasıl davranılması gerektiğini öğretip uygulatma üzerine kuruludur. Örgütsel bağlılığın temini bakımından; kod adı kullanma, gizlilik ve tedbir uygulanması, kişiler hakkında istihbarat toplayıp özel bilgi edinmek, sorunsuz işleyen bir emir ve rapor zincirinin varlığı, devletten ve aileden önde gelen örgüt aidiyeti, devlet hiyerarşisinde daha üstte olsa bile örgüt hiyerarşisi asıl olduğundan daha üst birinden emir alınması, hizmet kardeşliği ve örgüt içi dayanışma nedeniyle illegal olsa dahi talimatın sorgulanmaması, psikolojik tehdidin etkisiyle özgür iradenin kaybedilmesi hususları önem taşımaktadır.

..."

44. FETÖ/PDY'nin anılan Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında yer alan hiyerarşik yapılanması ile ilgili diğer hususlar için bkz. *Ayla Demir İşat* [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, § 63.

45. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20/2/2024 tarihli ve E.2019/(kapatılan)16.MD-473, K.2024/76 sayılı kararı ile onanarak kesinleşen 25/4/2019 tarihli ve 2-3 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Örgütsel kadrolaşma açısından; FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü tarafından kendi mensuplarına hâkimlik ve Cumhuriyet savcılığı sınavlarına girmeleri konusunda telkinlerde bulunduğu, örgüt mensubu öğrencilere hâkimlik ve savcılık sınavını kazanmaları hâlinde örgütün kendilerine referans olacağını söylendiği, mülakatı geçip staja başlayan örgüt mensubu hâkim ve Cumhuriyet savcısı adaylarının Adalet Akademisi ve staj döneminde de yine örgüt tarafından koordine edildiği, söz konusu adayların örgüt mensubu olduklarının anlaşılabilmesi için kendi başlarına fakat örgütle irtibatı koparmayacak şekilde ev tutmalarının tavsiye edildiği, adayların beşer kişilik kapalı gruplar halinde örgüt tarafından finanse edilen evlerde kalmalarının sağlandığı, bu kapsamda örgüt kurallarına göre iki evin irtibat halinde olmasının istendiği, bu evlere murakıp adı verilen örgüt mensubu kişilerin gelerek evde kalan adaylardan bilgi alıp tavsiyelerde bulundukları, bununla birlikte örgüte ait ışık evlerinin il bazında eyalet adı altında birden çok bölgeye ayrıldığı, her bölgenin sekiz ilâ on evi kapsadığı, bölgelerden sorumlu kişilere bölge abisi/ablası adı verildiği, örgütün Türkiye Adalet Akademisi stajındaki adayları staj dönemlerine göre ayırdığı, bazı örgüt mensubu adaylara Türkiye Adalet Akademisi yurdunda kalmaları tavsiye edilerek bu kişilerden, örgüt lehine ya da aleyhine konuşan aday arkadaşlarının bildirilmesinin istendiği, her dönemin sorumlu abisinin/ablasının bulunduğu, evlere gelen örgüt mensubu murakıpların adaylara dinsel ve sosyal davranışları açısından telkinde bulundukları, örgüt mensubu hâkim ve Cumhuriyet savcılarının T1, T2, T3, T4 ve T5 şeklinde kategorize edilerek taşra ve devre yapılanmasının oluşturulduğu, bu yapılanmalarda belirli aralıklarla organizasyon ve görüşmelerin gerçekleştirildiği,

Eski Yargıtay üyelerinin görev yapmakta oldukları hukuk ve ceza dairelerine göre gruplar oluşturulduğu, eski yüksek yargı üyelerinin kod isimleri dikkate alındığında (H1, H2, H3, C1, C2, C3, C4) şeklinde gruplandırıldıkları, eski Yargıtay üyelerinin görevde bulundukları zaman içerisinde görev yaptıkları Yargıtay Daireleri göz önünde bulundurulduğunda 'H' kod adı ile isimlendirilenlerin Yargıtay Hukuk Dairelerinde, 'C' kod adı ile isimlendirilenlerin Yargıtay Ceza Dairelerinde görev yaptıkları, isimlendirmelerde yer alan 0, 1, 2, 3 rakamlarının grup içerisindeki hiyerarşisi ilişkin sıralamayı, '0' ile kodlamanın ise grup sorumlusunu gösterdiği, harf ve rakam ile gruplandırmalardan sonra (C3, H2 vb.) bazı isimlendirmelerde kullanıcının adı ve soyadının baş harflerinin eklenmesi suretiyle kod adı oluşturulduğu anlaşılmıştır.

"..."

46. Danıştay Beşinci Dairesinin Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun (İDDK) 26/1/2022 tarihli ve E.2020/1197, K.2022/146 sayılı kararıyla onanarak kesinleşen 17/6/2019 tarihli ve E.2016/58146, K.2019/4158 sayılı kararında *"FETÖ'ye İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler"* başlığı altında şu hususlara yer verilmiştir:

" ...

Öte yandan Dairemizde derdest olan dava dosyalarında yukarıda belirtilen tespitleri destekler mahiyette, FETÖ'nün nütelğine ilişkin aşağıdaki beyanların yer aldığı görülmüştür:

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulmuş M.Ü. ye ait Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 21/10/2016 tarihli ek sorgulama tutanağı: '...Şunu söylemem gerekiyor ki cemaat farklı sınav evlerinde kalan şahısları birbirleriyle tanıştırmaz. ... Bu yapı sizi asla hoşta bırakmaz, yani üniversiteden mezun olduğunuzda sınav çalışma eviniz hazır, sınavı kazanınca mülakat referans listeniz hazır, bunların her aşamasından sorumlu olan kişiler vardır. ...Kural olarak bu yapı gizlilik üzerine kurulu olduğundan bir evde kalan diğer evde kalan kişileri tanımazdı. Ama biz bazen tanıştığımızda kimin bizi denediğini hissediyor ve anlıyorduk. Biz staja başladıktan sonra bize yavaş yavaş tedbire riayet etmemiz hususu anlatılmaya başlandı. ...bu yapıda ciddi bir hiyerarşi söz konusuydu. Ben maaşımın bekarken %15'ini, evlendikten sonra ise %10'unu cemaate himmet olarak verdim. ...Evde kalan kişi sadece ev abisini tanır. Kimsiz birinin üst abileri tanıma şansı yoktur. Staj esnasında bize namazınızı gizli kılın gerekirse zorunlu hallerde namazlarınızı cem edin diyorlardı. Ramazan orucunuzu tutun ancak gerekirse oruç tutmuyormuş gibi davranın diyorlardı. Bunun haricinde önemli bir husus da bize evliliğin faziletleri anlatılıyordu. ...Evliliğin sorumlu abi, evlendirmeyi düşündüğü erkeğe gelerek erkeğin bir vesikalık fotoğraf ve bir CV ister, devamında bu CV'yi de fotoğrafı bir havuza atardı. Aynı işlemi bayanlar için de yapıyorlardı. Devamında evlilikten sorumlu abi kendince uygun gördüğü eş adaylarını birbirleriyle tanıştırtıyordu.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulmuş A.A. ya ait Kilis Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne düzenlenen 23/06/2017 tarihli şüpheli ifade tutanağı: '17-25 Aralık süreci sonrası örgütün sivil imamı Erdal kod adlı şahsın katıldığı ...bir toplantıda sivil imam adlıcilerle hitaben 'elinizde ...siyasal iktidara ilişkin yolsuzluk ihale usulsüzlüğü vs. gibi ses getirecek dosya varsa, bu tarz ses getirecek dosyaları bekletmeyin, hemen davasını açın.' dedi. ...Örgüt mensuplarının deşifre olmasını önlemek için tedbir ya da ruhsat diye tabir edilen yöntemler uygulanmaktaydı. Bu kapsamda örneğin; cuma namazına gitmememiz, adliye de namazları ima ile (göz ile) kılmamız, eğer mümkünse namaz vakti yetişiyorsa namazları cem ederek (birleştirerek) evde kılmamız, ramazan ayında eğer belli olacaksa oruç tutmamamız ve gerektiğinde alkol almamız talimatlandırılmıştı. ...Bizim mezuniyet balomuzda, o dönemki yargı bürokrasisinin hassasiyeti de gözetilerek protokol masalarından görülecek açtadaki ön sıra masalara hep örgüt üyeleri oturtulmuş ve bunlara alkol almaları talimatlandırılmıştı diye biliyorum. ...Seçim [2014 tarihli HSYK seçimi] süreciyle ilgili son olarak belirtecek istediğim, örgütün ByLock üzerinden birbirleriyle haberleşerek Facebook'taki hâkim-savcı gruplarında ya da adalet.org'da organize bir şekilde hareket ederek bağımsız aday tanıtımlarının altına adayı övücü, parlatıcı, adayı ön plana çıkartıcı yorumlar yapılmasının sağlanmasıydı. Buna örnek olarak bir olay anlatayım; R.Ş. mahkemede yanıma gelip bana tefomundaki ByLock mesajını okuttu. Yazının içeriğinde; --Tüm arkadaşların dikkatine, şu gün şu saatte Facebook'taki hâkim savcı gruplarında ve adalet.org'da '[İ.Ç.] Gerçeği' isimli bir paylaşım yapılacaktır. Paylaşımın altına bağımsız aday [İ.Ç.]vi övücü yorumlar yapıp destekleyelim ... Görüldüğü üzere örgüt sosyal medyada organize bir şekilde hareket ederek seçimde başarılı olmayı amaçlamıştır. ...FETÖ yargı mensuplarını T1, T2, T3, T4, T5 üst başlığı/ tasnifi adı altında grup grup, hücre tipi yapılandırılmıştır. T3 teki bir kişinin ekstra bir tanışıklık yoksa diğerlerini bilmesi mümkün olmadığı gibi, yine T3 altında yer alan grupların da birbirini tanımaması genel kuraldır. Tedbir denilen gizlilik kurallarına riayet edilerek bu gizliliğin sağlanması amaçlanmıştır. Ama özellikle Ankara'da staj döneminde bu gizliliği sağlayamadılar. Bir çok farklı gruba mensup kişi birbirlerini bir şekilde tanıdı veya başkasından duymak suretiyle öğrendi. Ancak tedbire son derece riayet edenler kendilerini gizleyebilmiştir.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulmuş M.Ö. ye ait Osmaniye Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 18/10/2016 tarihli sorgulama tutanağı: 'Taşra yapılanmasında o dönemki adı ile cemaatin bu yapılanması profesyonel olarak yürütülüyordu. 2002 yılından itibaren taşra yapılanması kendi içerisinde T1, T2, T3, T4, T5 şeklinde bölümlere ayrılmıştı. ('T' taşra anlamına gelen yapılanmayı simgelerdi). T1 grubu 39 bin sicilden daha önce gelenlerdi. T2 grubu 39 bin, 42 bin sicilileri, T3 grubu 92 bin 109 bin arası sicilileri, T4 grubu daha sonraki sicilileri, T5 grubu 125 bin ve sonraki sicilileri ifade ederdi.'

Sonuç olarak FETÖ'nün, yıllar itibarıyla takiye (olduğundan farklı görünme) esasına dayanan uzun vadeli bir projenin aşamalarını izleyerek kurduğu strateji doğrultusunda, kamu kurumlarında ve yargı organlarında demokratik devlet düzeninden ayrıştı ve ona paralel şekilde teşkilatlanmak suretiyle ülkenin bağımsızlığını, bütünlüğünü ve demokratik hukuk devletini tehdit edici, anayasal düzene sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışlar gösteren bir yapılanma hâline geldiği anlaşılmaktadır. Nitekim bu yapılanma tarafından 15 Temmuz 2016 gecesi anayasal düzene, demokratik kurumlara ve bizatihi Türk Milletine karşı darbe teşebbüsünde bulunulmuştur.

Darbe teşebbüsünün bertaraf edilmesini takip eden günlerde, söz konusu kalkışmaya dâhil olan kişilerin telefon konuşmaları ve mesajları ortaya çıkmıştır. Anayasa Mahkemesinin Aydın Yavuz ve diğerleri (B. No: 2016/22169, 20/06/2017) kararında da yer alan, darbe teşebbüsünün şüphelilerinden olan Komiser Yardımcısı E.G.nin telefonunda bulunan mesajlar bunlara örnek teşkil etmektedir. E.G.nin telefonunda, 'önemli, durum kötü, çok acil duyuru. tüm il ve ilçe imamlarını, abilere, ablalara, kurum imamlarına iletin, tüm hizmet mensupları darbeyi şiddetle kınayan açıklama yapsın, meydanlara inip kendisini kamuyla etsin, resim çekilip sosyal medyada yayınlasın, demokrasi, seçilmiş irade falan desinler, ama fazla da asla muhterem hoca efendinin adı geçmesin açıklamalarda, hepimizi alabilirler, herkes -darbeden haberim yok TV'de gördüm ilk kez- desin, asla hükümete ve Tayyibe karşı olumsuz bir paylaşım yapmayın, bu gurubu kapatıyorum şimdi' şeklinde mesajların bulunduğu tespit edilmiştir."

47. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 14/4/2025 tarihli ve E.2024/1375, K.2025/829 sayılı kararında şu hususlara yer verilmiştir:

"...

İdari işlemlerin hukuka uygunluğunun yargısal denetiminin, kural olarak söz konusu işlemlerin tesis edildikleri tarihteki hukuki duruma göre yapılması esas ise de, dava konusu edilen işlemlerin niteliğine göre idari işlemin tesis edildiği tarihten önceki dönemi ilgilendirmesi koşuluyla, yargılama sürecinde veya daha sonra ortaya çıkan tüm bilgi ve belgelerin işlemin hukuka uygunluk denetiminde göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu çerçevede, FETÖ/PDY terör örgütünün, büyük bir gizlilik ve takiye içinde Devleti ele geçirmek amacıyla yasadışı faaliyetlerde bulunduğu, söz konusu örgütle olan iltisak veya irtibatın, 21/07/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hal ilan edilmesinden çok daha önceki süreçte de ortaya çıkabileceği, bir anda ortaya çıkmasının mümkün olmadığı, örgütün yapılanma yöntemi de göz önünde bulundurulduğunda iltisak veya irtibatın uzun bir süreci kapsadığı değerlendirilmektedir.

"...

b. Danıştayın İlgili Diğer Kararları

48. Dairenin İDDK'nın 18/12/2024 tarihli ve E.2023/2770, K.2024/3428 sayılı kararıyla onanarak kesinleşen 17/5/2023 tarihli ve E.2018/2699, K.2023/6311 sayılı iptal kararında "a) Davacı Hakkındaki Tanık Beyanları" başlığı altında şu hususlara yer verilmiştir:

"a-1) T.D. İsimli Şahsın Beyanı Yönünden:

Davacı hakkındaki tanık beyanı şu şekildedir:

'Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulanan T.D.'ye ait, Malatya Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 4/8/2016 tarihli ek sorgulama tutanağı; '...Ben 15 gündür Malatya E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu olarak bulunuyorum. Cezaevinde hâkim ve savcılar olarak aynı koğuşta'yız. Benim gibi tutuklu olan Malatya Cumhuriyet Savcısı [S. C.] etkin pişmanlıkta bulunacağımı öğrenince bana 'abi eşin ne dediyse onu söyle kurtul' dedi. Söylem tarzından eşimin ifadesinden daha fazlasını anlatmamam gerektiğini ima ettiğini anladım. Kanaatime göre [S.C.]de cemaat mensubudur, ancak ben kendisini tanımadığım için bu konuda net bir belirlemede bulunamıyorum. Çünkü daha önce kendisiyle bir diyalogum ve onu görmüşlüğüm söz konusu olmamıştır...'

...

Yukarıda yer verilen tanık ifadesi incelendiğinde; T.D. isimli tanığın beyanında, davacı [S.C.] ile aynı cezaevinde kaldığı, bu esnada etkin pişmanlıkta bulunacağını öğrenen davacı tarafından kendisine 'eşin ne dediyse anlat kurtul' şeklinde beyanlarda bulunulduğu, söylem tarzından da davacının eşinin ifadesinden fazlasını anlatmaması gerektiğini ima ettiğini anladığı ve kanaatine göre davacının cemaat (örgüt) mensubu olduğu, ancak kendisini tanımadığından, daha önce bir diyalogu ve görmüşlüğü söz konusu olmadığından bu konuda net bir belirlemede bulunamadığı hususlarına yer verildiği görülmüştür.

Netice itibarıyla, T.D. isimli tanığın ifadesinin, davacının örgüt içerisinde yer aldığına ilişkin somut bir veriye dayanmaması, yalnızca tahmin ve kanaate dayalı olması nedeniyle, davacının FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibat ve iltisakını ortaya koyan bir delil olarak değerlendirilmesine olanak bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

a-2) Ş.Ş. İsimli Şahsın Beyanı Yönünden:

Davacı hakkındaki tanık beyanı şu şekildedir:

'Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulanan Ş.Ş.'ye ait, Konya Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 25/8/2016 tarihli sorgulama tutanağı; '...Malatya da görev yaptığım dönemde bir dönem geçici yetki ile Arapgir ilçesinden Malatya adliyesine gelip çalışan 10... sicil numaralı Cumhuriyet Savcısı Y.B., Malatya Cumhuriyet Savcısı H.A., Malatya Cumhuriyet Savcısı U.K., Malatya Cumhuriyet Savcısı S.C., Malatya Vergi Mahkemesi Hâkimi B.K.'nın Gülen Cemaatine mensup kişilerden oldukları hususlarında şüphelerim vardı. Yani bunların cemaatten olduklarını düşünüyordum. Bu düşünceye genel tavır ve davranışlar ile söylemlerden ulaştığımı söyleyebilirim; ancak kendilerini cemaate hasren yapılan herhangi bir cemaat toplantısında bizzat görmüş değilim. Kendilerinin cemaatten olup olmadıklarını kesin olarak bilmemem normaldir. Zira cemaat yapılanmasında genellikle görüşülen kişiler gizlilik kuralına riayet edilerek ifşa edilmemelerini sağlamak için sayısal olarak dar tutulurdu...'

Yukarıda yer verilen tanık ifadesi incelendiğinde; Ş.Ş. isimli tanığın beyanında, davacının [S.C.] cemaat (örgüt) mensubu olduğunu düşündüğü, bu konuda şüpheleri olduğu, bunu genel tavır ve davranışlarından çıkardığı, ancak herhangi bir örgüt toplantısında davacıyı görmediği, kesin olarak örgüt mensubu olup olmadığını bilmediği hususlarına yer verildiği görülmüştür.

Netice itibarıyla, Ş.Ş. isimli tanığın ifadesinin, davacının örgüt içerisinde yer aldığına ilişkin somut bir veriye dayanmaması, yalnızca kişisel kanaat ve tahmine dayalı olması nedeniyle, davacının FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibat ve iltisakını ortaya koyan bir delil olarak değerlendirilmesine olanak bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

a-2) İ.F.Y. İsimli Şahsın Beyanı Yönünden:

Davacı hakkındaki tanık beyanı şu şekildedir:

'Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvuru İ.F.Y.'ye ait, İstanbul 6. Sulh Ceza Hâkimliğince düzenlenen 9/10/2017 tarih ve Sorgu No:2017/597 sayılı ifade sorgu zaptında; '...2014 HSYK Seçimleri döneminde Bitlis Hizan'da görev yapıyordum, o zaman bağımsızlara oy vermem için Savcı S.C. beni aradı, kendisi Malatya'da görev yapıyordu, bana bağımsızların içinden birkaç isim söyleyerek akademideki görevli A.N.G. ve O.G. için oy istemişti, oy istemekten ziyade bunlar iyi kişiler, haberin olsun gibi şeyler söyledi, yargıda birlik adaylarından herhangi bir adayı kötülemedi, Patnos hâkimi M.E.Ö. de beni aradı, açıkça bağımsız adaylara oy istedi, ben her ikisine de yargıda birlik adaylarına oy vereceğimi söyledim, gerçekte bağımsız olmadıklarını söyledim...'

Öte yandan, İ.F.Y. isimli aynı şahsın, davacının yargılandığı Gaziantep 8. Ağır Caza Mahkemesinin E:2017/353 sayılı dosyasında yapılan 10/7/2018 tarihli duruşmada SEGBİS sistemi vasıtasıyla alınan beyanında şu ifadelere yer verdiği görülmüştür: '...HSYK seçimlerinden önceki bir dönemde sanık (davacı) beni aradı, kendisiyle konuştuk, benim hâlini hatırlı sordu, bende hâlini hatırlı sordum, beni düğüne davet etti, bende geleceğimi söyledim, onun dışında bir görüşme geçmedi, seçimler hususunda bir konuşmamız geçmedi, HSYK seçimleri ile ilgili aramızda hiçbir konuşma olmadı.

Önceki beyanı okundu, çelişki nedeniyle soruldu: ben daha önce de söyledim, Hâkim bey bana seni arayan oldu mu diye sorgum sırasında soruldu, ben [S.C.nin] aradığını söyledim ancak oy istediği gibi birsey söylemedim, neden bu şekilde zapta yazıldı bilmiyorum, ancak ben kesinlikle bağımsız adaylar için oy istedi şeklinde beyanda bulunmadım, beyanımın o kısmını kabul etmiyorum, zaten oradan da anlaşılacağı üzere O.G. diye birisinden bahsedilmiş zaten öyle bir adayda yoktu, buradan da bir çelişki olduğu anlaşıyor...'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan İ.F.Y. isimli şahsın yukarıda yer verilen ifadeleri incelendiğinde; İstanbul 6. Sulh Ceza Mahkemesince düzenlenen 9/10/2017 tarihli sorgu zaptında, davacının [S.C.] 2014 yılı HSK seçimleri döneminde örgütün sözde 'bağımsız' adaylarına oy vermesi için kendisini aradığını, bağımsız adaylardan birkaç isim söyleyerek A.N.G. ve O.G. isimli adaylar için oy istediğini beyan ettiği, aynı tanığın davacının yargılandığı Ceza Mahkemesinde yapılan 10/7/2018 tarihli duruşmada alınan ifadesinde ise, davacının 2014 yılı HSK seçimleri döneminde kendisini aradığını, ancak aralarında seçimler ile ilgili herhangi bir konuşma geçmediğini, davacının hâl hatır sorarak

kendisini düğününe davet ettiğini, daha önce yapılan sorgu esnasında davacının kendisini aradığını ancak bağımsız adaylar için oy istedi şeklinde bir beyanının bulunmadığını, neden bu şekilde zapta yazıldığını bilmediğini, ifadesinin o kısmını kabul etmediğini, burada bir çelişki olduğunu beyan ettiği görülmüştür.

Netice itibarıyla, İ.F.Y. isimli tanığın davacının yargılandığı ceza yargılamasında 10/7/2018 tarihli duruşmada alınan ve davacının 2014 yılı HSK seçimleri döneminden önceki bir zamanda kendisini arayarak hâl hatır sorduğunu ve düğününe davet ettiğini, örgütün sözde bağımsız adayları lehine oy istemediğini, aralarında bu yönde bir konuşma geçmediğini, ayrıca 9/10/2017 tarihli sorgu ifadesinde davacının bağımsız adaylar için oy istediğini beyan ettiği şeklinde düzenlenen kısmını kabul etmediğini belirten ifadesi de göz önüne alındığında, adı geçen tanığın davalı idare tarafından ileri sürülen 9/10/2017 tarihli sorgu zaptında yer alan beyanları, davacının 2014 yılı HSK seçimleri döneminde örgütün sözde 'bağımsız' adaylarını desteklediği yönünde somut bir veriye dayanmaması ve daha sonra verdiği ifade ile birbirini doğrulamaması nedeniyle, davacının örgüt ile irtibat ve iltisakını ortaya koyan bir delil olarak değerlendirilmemiştir."

49. Dairenin İDDK'nın 3/2/2025 tarihli ve E.2023/3021, K.2025/182 sayılı kararıyla onanarak kesinleşen 15/6/2023 tarihli ve E.2017/3907, K.2023/9052 sayılı iptal kararında "b) Davacı Hakkındaki Tanık Beyanı" başlığı altında şu hususlara yer verilmiştir:

"Yargı mensubu olan ve ifadesine başvurulana Y.C. isimli şahsa ait, HSK Müfettişince düzenlenen 29/3/2018 tarihli tanık ifade tutanağında şu ifadelere yer verilmiştir: '...Kocaeli Cumhuriyet Savcısı iken görevden ihraç edilen Cumhuriyet Savcısı [M.A.E.] ile bir samimiyetim yoktur. Kendisi ile aynı Mahkemede görev yapmadık. Bildiğim kadarıyla ailesi Kocaeli ilinde ikamet ettiğinden onlarla birlikte kalıyordu. Evlenmemiş bir meslektaşımızdı. Çok sık yurt dışı seyahati yaptığı için arkadaşlarla sohbet sırasında 'acaba yurt dışındaki FETÖ yurtlarında mı kalıyor, bu şekilde bedavaya getiriyor' dediğinde meslektaşlar hiç evlenmediğini, parasının gezilere rahatlıkla yetebileceğini söylediler. Adliye içerisinde FETÖ'ye yakın bilinen savcılarla daha samimi gördüğüm için kendisinden biraz şüphelenmiştim. Ancak meslekten atıldıktan sonra adını hatırlayamadığım bir meslektaşımız Savcı [M.A.E.nin] 8 kardeşinin hiçbirisinde FETÖ iltisakının tespit edilemediğini, kendisinin de öğrencilik yıllarında H. Vakfı tabir edilen oluşuma yakın olduğunu söyledi...'

Davalı Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından, Y.C. isimli şahsın yukarıda yer verilen beyanlarının, davacının FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibat ve/veya iltisaklı olduğunu gösterir delil niteliğinde olduğu ileri sürülmüştür.

Davacı tarafından; tanığın beyanının kişisel yorumdan ibaret olduğu, somut verilere dayalı beyanda bulunmadığı, tanığın ifadesinde belirttiği "daha samimi" şeklindeki ibarenin ceza ve disiplin hukuku açısından hiçbir anlam taşımadığı beyan edilmiştir.

Yukarıda yer verilen tanık ifadelerinde; davacı [M.A.E.] ile bir samimiyetinin olmadığı, çok sık yurt dışı seyahati yaptığı için bir sohbet sırasında arkadaşlarına 'acaba yurt dışındaki FETÖ yurtlarında mı kalıyor, bu şekilde bedavaya getiriyor' dediğinde arkadaşlarının kendisine davacının hiç evlenmediğini, parasının gezilere rahatlıkla yetebileceğini söylediği, Adliye içerisinde FETÖ'ye yakın savcılarla daha samimi gördüğü için kendisinden biraz şüphelendiği ancak meslekten çıkarıldıktan sonra adını hatırlayamadığı bir arkadaşının davacının sekiz kardeşinin hiçbirinde FETÖ iltisakının tespit edilemediği, davacının da öğrencilik yıllarında H. Vakfı diye tabir edilen oluşuma yakın olduğunu söylediği belirtilmiş ise de, anılan tanık ifadelerinde davacının örgütle bağlantısına yönelik somut herhangi bir ifadeye yer verilmediği görülmektedir.

Netice itibarıyla, davacının FETÖ/PDY terör örgütüyle irtibat ve iltisakına yönelik somut herhangi bir bilgi içermeyen söz konusu tanık beyanlarının, davacının FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibatını ve/veya iltisakını ortaya koyan deliller olarak değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır."

c. Anayasa Mahkemesinin Norm Denetimi Kararları

50. Anayasa Mahkemesinin 31/1/2018 tarihli ve 7069 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 6. maddesiyle 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen *"...ile terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı bulunanlar..."* ibaresinin iptali talebi hakkındaki 14/11/2019 tarihli ve E.2018/89, K.2019/84 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

14. 1512 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasında noterlik stajına engel mahkûmiyeti olanlar ile terör örgütüyle iltisaklı veya irtibatlı bulunanların noterliğe kabul edilemeyecekleri hükmüne bağlanmakta olup fıkırdaki yer alan '...terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı bulunanların...' ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

15. Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması ya da şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması gerekçesiyle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâlin ilanına karar verildiği gözetildiğinde terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı bulunanların noterliğe kabul edilemeyeceklerini düzenleyen kuralın olağanüstü hâlin ilanına neden olan tehdit ve tehlikelerin bertaraf edilmesine yönelik bir düzenleme olduğu açıktır. Ancak kuralın olağanüstü hâl süresiyle sınırlı olarak uygulanması nedeniyle kurala ilişkin incelemenin Anayasa'nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

...

30. Kuralda terör örgütleriyle irtibatlı veya iltisaklı bulunan kişilerin noterliğe kabul edilemeyecekleri belirtilmekte olup kuralda geçen iltisaklı kavramı kavuşan, bitişen, birleşen; irtibatlı kavramı ise bağlantılı anlamına gelmektedir. Anılan kavramlar genel kavram niteliğinde olmakla birlikte bunların belirsiz ve öngörülemez nitelikte olduğu söylenemez. Bu kavramların hukuki niteliği ve objektif anlamı yargı içtihatlarıyla belirlenebilecek durumdur.

31. Diğer yandan anılan kavramların, içinde bulunulan döneme göre farklı yorumlanabilmesi de mümkündür. Bu bağlamda olağanüstü hâlin ilanına neden olan tehdit ve tehlikeler gözetilerek olağanüstü hâl döneminde terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı bulunulup bulunulmadığının tespiti bakımından terör örgütleriyle üyeler arasındaki bağın varlığı konusunda yapılacak değerlendirme ile olağan dönemde yapılacak değerlendirmenin farklı olabileceğinin kabul edilmesi gerekir.

32. Olağan dönemde anılan bağın varlığına yönelik olarak yapılacak değerlendirmenin somut olgulara dayalı bir temele sahip bulunması esasının benimsenmesi, kanunların Anayasa'ya uygun olarak yorumlanması gereğinin doğal bir sonucudur. Buna göre kural uyarınca ancak noterlik mesleğine alınmamasını haklı kılacak nitelikte olgusal temele sahip olan bağlantıların iltisak ve irtibat olarak değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Kuşkusuz bu değerlendirme, her hâlikârda cezai sorumluluğun bulunup bulunmadığından bağımsız

olarak sadece kişinin noterlik görevine alınmasının uygun olup olmadığı yönünde yapılacak bir incelemeden ibaret olacaktır. Bu kapsamdaki değerlendirme ise noterliğe atama konusunda yetkili olan Bakanlık tarafından yapılacak olup söz konusu değerlendirme sırasında Bakanlık, kendisine yapılan bildirimlerle bağlı olmaksızın her türlü olay, olgu, bilgi ve bulguyu serbestçe gözetecektir.

33. Bunun yanı sıra kuralda öngörülen terör örgütleriyle irtibatlı veya iltisaklı olma durumu farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinden bunların kanun koyucu tarafından önceden belirlenmesi ve kanunda tek tek sayılması zorunluluğundan da söz edilemez. Zira kanunların genel ve soyut olması; somut olayın özelliğine göre değişebilecek tüm çözümleri kuralın bünyesinde barındırma, bir başka ifadeyle kuralın amaca uygun sonuca ulaştıracak herhangi bir çözümü dışlamasını önleme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu itibarla kuralda temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerektiğine ilişkin anayasal ilkeye aykırı bir yön bulunmamaktadır.

...

35. Terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı bulunmama koşulunun; farklı saiklerle hareket edilmesinin önüne geçmek suretiyle noterlerin görevlerini gerçeğe uygun, doğru ve tarafsız biçimde yerine getirmelerine, noterlik işlemlerine ilişkin güvenilirliğin sağlanmasına, görev sebebiyle öğrenilen sırların gerektiği gibi muhafaza edilmesine, görev ve yetkilerin kötüye kullanımının önlenmesine hizmet etmek suretiyle noterlik hizmetinin sağlıklı biçimde işleyişine katkıda bulunmayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın noterlik hizmetinde hukuki güvenliğin ve kamu yararının sağlanmasına yönelik amaçlara ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

36. Diğer taraftan noterlik mesleğinin gerektirdiği nitelikler kapsamında değerlendirilen anılan koşulla herkes için eşit bir uygulama öngörülmektedir. Başka bir anlatımla noterlik mesleğine kabul edilecekler bakımından belli bir gruba yönelik istisnai bir düzenleme getirilmemektedir.

37. Ayrıca kuralın uygulanmasından doğacak uyumsuzlukların yargıya taşınabilmesi mümkündür. Bu kapsamda kural yargı yoluna başvurma güvencesi bakımından herhangi bir sınırlama getirmediğinden noterliğe kabul edilmeyen bireylerin kuralın öngördüğü koşulun gerçekleşmediği, bir başka deyişle herhangi bir terör örgütüyle iltisaklı veya irtibatlı bulunmadıkları iddiasıyla yargı yoluna başvurmalarında ve yargı yerlerince haklı bulunmaları hâlinde noterliğe girmelerinde bir engel bulunmamaktadır. Buna göre Kanun'da kuralın amacı dışında keyfi olarak kullanılmasını önleyecek yasal güvenceye yer verildiğinden kuralla ulaşılmak istenen amaca ilişkin kamu yararı ile bireyin kamu hizmetine girme hakkı arasında bulunması gereken makul dengenin gözetildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu hizmetine girme hakkını sınırlandıran kuralın orantısız bir müdahaleye de neden olmadığı, dolayısıyla anılan hakka ölçsüz bir sınırlama getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

38. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13. ve 70. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir."

51. Anayasa Mahkemesinin 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Kanun'un 50. maddesiyle 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 37. maddesine eklenen (3) numaralı fıkrada yer alan "...Milli Güvenlik Kurulunca..." ibaresinin iptali talebi hakkındaki 3/6/2021 tarihli ve E.2020/18, K.2021/38 sayılı kararın ilgili kısmı şöyledir:

“..."

4. 6755 sayılı Kanun'un 37. maddesinin (3) numaralı fıkrasında terör örgütlerine veya MGK'ca devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve bu nedenle kamu görevinden çıkarılmış olan kişilerden adli veya idari soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin sosyal güvenlik haklarına ilişkin başvuruları hakkında 31/10/2019 tarihine kadar karar alan, bu kararları yerine getiren veya işlem yapmayan kamu görevlilerinin bu karar ve fiilleri nedeniyle hukukî, idari, mali ve cezai sorumluluğunun olmadığı öngörülmekte olup anılan fıkra da yer alan '...Millî Güvenlik Kurulunca...' ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

...

9. Bu itibarla istişari nitelikte bir danışma organı olan MGK'nın icrai karar alma yetkisine sahip olmadığı gözetildiğinde Cumhurbaşkanınca ayrı bir kararla benimsenmemiş MGK kararlarına hukuki sonuç bağlanamayacağı ve bu kararların kendiliğinden icra edilemeyeceği açıktır.

...

11. Bununla birlikte dava konusu '...Millî Güvenlik Kurulunca...' ibaresi, tavsiye niteliğindeki MGK kararına kendiliğinden hukuki bir sonuç bağlamaktadır. Şüphesiz MGK'nın tavsiye niteliğindeki kararlarının yürütme organı tarafından dikkate alınması ve hukuk âleminde hayata geçirilmesi mümkündür. Ancak MGK'nın kararları hakkında başkaca icrai bir karar alınmadan bu kararlara hukuk âleminde sonuçlar bağlanması Anayasa'nın açık lafızıyla bağdaşmamaktadır.

12. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 118. maddesine aykırıdır. İptali gerekir."

52. Anayasa Mahkemesinin 6/2/2018 tarihli ve 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...üyeliği, mensubiyeti veya..." ibaresinin iptali talebi hakkındaki 24/6/2021 tarihli ve E.2018/81, K.2021/45 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“..."

52. Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu kuralın da yer aldığı birinci cümlesinde, terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan Kanun'a ekli (1) sayılı listede yer alan kişilerin kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılacakları hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kural cümlede yer alan '...üyeliği, mensubiyeti veya...' ibaresidir.

...

58. Dava konusu kural kapsamında Kanun'a ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler, terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üye veya mensup oldukları gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılmıştır. Söz konusu ibareler, Kanun'a ekli (1) sayılı listede adı geçen ve terör örgütü üyeliği suçundan ceza soruşturması veya kovuşturmasına maruz kalan ancak haklarındaki

süreç tamamlanıp suçlu olduklarına dair kesin hüküm tesis edilmeyen kişilerin terör örgütü üyesi veya mensubu olarak nitelendirilmelerine sebebiyet verebilecek niteliktedir. Bunun yanında kuralda, listede yer alan kişiler hakkında kesin hükümle sonuçlanan herhangi bir yargısal sürecin varlığına yönelik açıklama da yapılmamıştır. Dolayısıyla kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü olmadan kişilerin suçlu sayılmasına neden olabilecek ifadeler içeren kural masumiyet karinesini ihlal etmektedir.

59. Açıklanan nedenlerle olağan dönemde Anayasa'nın 36. maddesinin birinci ve 38. maddesinin dördüncü fıkralarına aykırı olarak Anayasa'nın 13. maddesindeki güvencelerin ötesinde sınırlama getiren kuralın Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

60. Anayasa'nın 15. maddesinde, olağanüstü hâllerde temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısmen veya tamamen durdurulması ve bunlar için Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınmasına imkân tanınmakla birlikte bu yetki sınırsız değildir. Maddenin ikinci fıkrasında, bu durumlarda dahi kişinin yaşam hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulması, din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanması ve bunlardan dolayı suçlanması yasaklanmış; suç ve cezaların geriye yürümemesi ilkesi ile masumiyet karinesine aykırı işlem yapılamayacağı kabul edilmiştir.

61. Yukarıda açıklandığı üzere dava konusu kural kapsamında haklarında kesin bir mahkûmiyet kararı verilmediği halde kişilerin suçlu sayılmasına neden olabilecek ifadelerin kullanılması, olağanüstü hâl şartlarında dahi dokunulması yasaklanan masumiyet karinesine aykırılık oluşturmaktadır.

62. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 15., 36. ve 38. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

53. Anayasa Mahkemesinin 7086 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler;..." kısmının iptali talebi hakkındaki 24/6/2021 tarihli ve E.2018/81, K.2021/45 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

151. Kural, Kanun'a ekli (1) sayılı liste ile kamu görevinden çıkarılan kişilerin görev yaptıkları teşkilata yeniden alınmamlarını ve bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmemelerini, doğrudan ya da dolaylı olarak görevlendirilmemelerini hükme bağlamaktadır.

...

161. Kamu hizmetine girme hakkı olağanüstü hâl yönetiminin benimsendiği dönemlerde Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, dokunulması yasaklanmış çekirdek haklar arasında bulunmadığından bu hak yönünden olağanüstü hâllerde Anayasa'daki güvencelere aykırı tedbirlerin alınması mümkündür. Ayrıca anılan hak, Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası sözleşmelerde olağanüstü dönemlerde de korunmaya devam eden güvenceler kapsamında değildir. Kamu hizmetine girme hakkına olağanüstü dönemde getirilen sınırlamanın Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında durumun gerektirdiği ölçüde olması gerekir.

162. Kamu hizmeti adı altında yapılan faaliyetlerin kamu güvenliği ve düzeni ile yakından bir ilişkisi bulunmaktadır. Kanun koyucunun anılan hususları gözeterek kamu hizmetinde istihdam edilecek kişilere yönelik birtakım tedbirler almasında, bu konuda gerekli şartları belirlemesinde takdir yetkisinin bulunduğu açıktır. Bu açıdan kuralda öngörülen şartın Anayasa'nın 70. maddesi bağlamında görevin gerektirdiği nitelikler kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

163. Bu noktada dava konusu kural yönünden 15 Temmuz darbe girişiminden sonra FETÖ/PDY ve diğer terör örgütleriyle irtibatlı veya iltisaklı olan kamu görevlilerine karşı yürütülen tasfiye süreci ile özellikle komünizm sonrası Avrupa ülkelerinde uygulanan ve arındırma olarak adlandırılan kamu görevinden tasfiyeye yönelik uygulamalar çerçevesinde değerlendirme yapılması gerekir. Avrupa ve Türkiye'deki kamudan tasfiye süreçleri arasında birtakım benzerlikler olsa da arındırmanın temelinde yatan nedenler açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Avrupa'da farklı ülkelerde çıkarılan arındırma yasaları, genel olarak demokrasiye geçişten önceki devlet yapısında anayasa ve kanunlara uygun konumda çalışan kişileri kamu görevinden uzaklaştırarak kamuya dönüş imkânlarını ortadan kaldırırken dava konusu kural kapsamında kamuda çalışmalarına yasak getirilen kişiler, demokratik devlet yapısını ortadan kaldırmayı amaçlayan bir örgüt ya da oluşumla bağlantıları olduğu gerekçesiyle söz konusu tedbire maruz bırakılmışlardır.

164. Bu yönüyle millî güvenlik bakımından risk oluşturabilecek durumları nedeniyle kamu görevinden çıkarılan kişilerin görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmemeleri ve bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmemeleri, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilmemelerini düzenleyen kuralın millî güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanarak kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacına ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

165. Kural, kişilerin devletin kamu otoritesiyle bağlantılı olmayan özel sektör alanında istihdam edilme imkânını ortadan kaldıracak herhangi bir kısıtlama da getirmemektedir. Ayrıca kuralda öngörülen tedbirin her bir birey yönünden hukuka uygunluğunun denetlenmesi için ilgili kanunlarda gerekli güvencelere yer verilmiştir. Başka bir ifadeyle bireyselleştirme yapılmadan uygulanan tedbirin her bir birey yönünden hukuka uygunluğunun denetlenmesi için Komisyon ve İdare Mahkemesine başvuru imkânı getirilerek suretiyle etkili idari ve yargısal güvenceler sağlanmıştır. Buna göre keyfiliğe yol açabilecek uygulamalara karşı Kanun'da gerekli güvencelerin bulunduğu anlaşılmaktadır.

166. Bu itibarla darbe girişimiyle devletin demokratik düzenine açık ve yakın bir tehlike oluşturan FETÖ/PDY ve diğer terör örgütleriyle mücadele etmek amacıyla olağanüstü hâl koşullarında olağan usullerin ötesinde bir uygulamayla Kanun'a ekli (1) sayılı listeyle kamu görevinden çıkarılan kişilerin görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmemeleri ve bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmemeleri, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilmemelerini düzenleyen kuralın kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlama bakımından kamu hizmetine girme hakkına durumun gerektirdiği ölçüyü aşacak şekilde bir sınırlama getirdiği söylenemez.

167. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 15., 40., 70., 118. ve 119. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir."

54. Anayasa Mahkemesinin 24/6/2021 tarihli ve E.2018/81, K.2021/45 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

65. Kurallarla devlete sadakat bağı ile hizmet etmesi gerektiği hâlde millî güvenliğe açık ve yakın tehlike oluşturan terör örgütü veya benzeri yapı ve oluşumlarla iltisaklı veya irtibatlı oldukları tespit edilen kamu görevlileri hakkında uygulanan kamu görevinden çıkarma ve memuriyetin alınması tedbirlerinin olağanüstü hâlin ilanına sebep olan tehdit veya tehlikelerin bertaraf edilmesine yönelik olduğu açıktır.

66. Kurallarda öngörülen tedbirler bu dönemde uygulanmış, hüküm ve sonuçlarını doğurmuştur. Kuralların, tedbire muhatap kişilerin statülerinde ileriye yönelik sürekli değişiklikler meydana getirmesi, olağanüstü hâl süresince uygulanma özelliğini aşan bir niteliğe sahip olduğu anlamına gelmemektedir. Kurallar Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle defaten uygulanmış ve belli kişiler hakkında hükmünü icra etmiştir. Kuralların Kanun'a ekli listede sayılan kişilerle sınırlı olarak uygulandığı dikkate alındığında geleceğe yönelik genel, soyut ve herkesi bağlayıcı bir etki meydana getirmediği açıktır. Bu yönüyle kurallar olağanüstü hâl dönemini aşan genel bir düzenleme niteliği taşımamaktadır. Bu itibarla kuralların anayasallık denetiminde Anayasa'nın olağanüstü hâllerde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimini düzenleyen 15. maddesinin dikkate alınması gerekmektedir.

...

74. Dava konusu kuralların öncelikle düzenlenme amacına değinilmesi gerekir. Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülüklerinin bulunduğu belirtilmiştir. Anılan hüküm uyarınca devletin memurlar ve kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme yetkisi bulunmaktadır. Bu husus devletin faaliyetlerine güven duyulmasının bir gereğidir. Kanun koyucunun, anılan hususlar çerçevesinde kamu görevlisi olarak istihdam edilen kişilerle ilgili birtakım tedbirler alma konusunda takdir yetkisinin bulunduğu açıktır.

75. Anayasa'ya sadakat yükümlülüğüyle bağdaşmayacak biçimde terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle kişilerin kamu görevinden çıkarılması ve memuriyetin alınmasını öngören kuralların millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanarak buna ilişkin hizmetlerin etkin ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesine yönelik meşru bir amacının bulunduğu anlaşılmaktadır.

76. Bunun yanında kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına getirilen sınırlamanın kanuni bir temele dayanması gerekir. Kurallarla söz konusu hakka kanuna dayalı olarak kısıtlama getirildiği açıktır. Ancak Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfilige izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir olması gerekir.

77. Esasen kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getiren dava konusu kuralların bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlemler içermesi gerekir (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, § 153). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddelerinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır (AYM, E.2018/90, K.2018/95, 14/11/2019, § 42).

78. Kuralda geçen iltisak ve irtibat kavramları ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi 14/11/2019 tarihli ve E.2018/89, K.2019/84 sayılı kararında, iltisaklı kavramının kavuşan,

bitişen, birleşen; irtibatlı kavramının ise bağlantılı anlamına geldiğini, bu ibarelerin genel kavram niteliğinde olduğunu, objektif anlamının kapsam ve sınırlarının durum ve şartlara göre yargı içtihatlarıyla değerlendirilerek belirlenebileceğini, bu yönüyle anılan ifadelerin kategorik olarak belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini ifade etmiştir (aynı kararda bkz. §§ 30, 31). Dolayısıyla kapsam ve sınırlarının tespiti mümkün olan söz konusu ifadelerin belirsiz olduğu söylenemez.

...

111. Kuşkusuz kanun koyucunun demokratik düzene tehdit oluşturan durumları bertaraf etmek için başvuracağı araçların kapsamını, içeriğini tespit etmede geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Nitekim devletin tehlikenin içeriği ve boyutu ile doğrudan temas hâlinde olması nedeniyle buna yönelik savunma stratejisini belirlemede her zaman öncelikli bir konumu bulunmaktadır. Ancak olağanüstü hâl yönetim usullerinde dahi söz konusu yöntemler tespit edilirken belirli ölçülerde hareket edilmesi gerekir. Dolayısıyla olağanüstü dönemde devlete tanınan yetki alanının sınırları Anayasa'nın 15. maddesinde belirtilen durumun gerektirdiği ölçü kriteri kapsamında değerlendirilmelidir. Söz konusu kriterin kapsamı da belirlenirken ülkenin içinde bulunduğu şartlar, karşılaşılan tehlikenin yakın ve acil müdahale gerektiren bir niteliğinin olup olmaması, sınırlamanın etki ve derecesi gibi hususların dikkate alınması gerekir.

112. 15 Temmuz darbe girişimi, ülkede terör saldırılarının yoğunlaştığı bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte genel olarak bölücü terör örgütü PKK ile mücadele edilmekle birlikte DHKP/C, El Kaide ve DEAŞ gibi diğer pek çok terör örgütünün de saldırılarına maruz kalınmış ve bunlara karşı da mücadelede bulunulmuştur. Dolayısıyla darbe teşebbüsünün savuşturulmasından sonra teşebbüsle bağlantılı kişilerle veya teşebbüsle doğrudan bağlantılı olmasa bile teşebbüsün arkasındaki yapılanma ile ilgili olduğu değerlendirilen kişilere karşı etkili bir mücadele yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır (AYM, E.2016/205, K.2019/63, 24/7/2019, § 101).

113. Tehlikenin kaynağını oluşturan FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarının neredeyse tamamında örgütlenmesi ve kesinleşmiş yargı kararlarına da konu olan birçok yasa dışı faaliyeti gerçekleştirecek operasyonel bir güç hâline gelmesi nedeniyle demokratik devlet düzenine karşı oluşturduğu tehdit, darbe girişimiyle birlikte açık ve mevcut bir tehlikeye dönüşmüştür. Esasen darbe teşebbüsünden önce uzun bir zaman süreci içerisinde söz konusu tehlikeye karşı mücadele başlamıştır. Dolayısıyla tehlikenin ağırlığı ile orantılı olarak demokratik anayasal düzeni sürdürmek bakımından olağanüstü hâl ilanına neden olan olayların bertaraf edilmesi ve bir daha tekrarlanmaması amacıyla devletin olağan dönemle kıyaslanmayacak ciddi ve acil yöntemlere başvurulması zorunluluğunun ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

...

115. Dolayısıyla idari teşkilat içinde hangi konumda olduğu fark etmeksizin FETÖ/PDY ve diğer terör örgütleri ile irtibatlı ya da iltisaklı olan tüm kamu görevlilerinin milli güvenlik açısından tehlike oluşturduğu gözetildiğinde bir kısmı önemli pozisyonlarda bulunan ve farklı kurumlarda çalışan çok sayıdaki kamu görevlisinin doğrudan darbeye ilişkili olmasa dahi söz konusu örgütlerle bağlantıları nedeniyle acil ve ivedilikle soruşturulması ve haklarında tedbir uygulanması ihtiyacı ortaya çıkabilecektir.

116. Bu yönüyle olağan dönemdeki idari usul ve disiplin hukuku kuralları çerçevesinde her bir kamu görevlisi nezdinde soruşturma yapılarak tedbir uygulanmasının, yakın ve acil

nitelikteki bu tehlikeyi bertaraf etmede yetersiz kalacağı söylenebilir. FETÖ/PDY'nin yapısındaki gizlilik, hücre tipi yapılanma, her kurumda örgütlenmiş olma, kripto üyelerinin tespit edilmesindeki güçlük ve bunların eylem yapma potansiyeli, kendisine kutsallık atfetme, itaat ve teslimiyet temelinde hareket etme gibi özellikleri dikkate alındığında darbe girişiminin üzerinden belli bir sürenin geçmesi de daha hafif nitelikteki tedbirlere başvurma zorunluluğunu ortaya çıkaran bir faktör olarak değerlendirilemez. Ayrıca millî güvenliğe aykırı faaliyetlerde bulunan diğer terör örgütleriyle bağlantısı olduğu değerlendirilen kamu görevlileri açısından da FETÖ/PDY'nin oluşturduğu tehdit ortamında, anılan yöntemlere başvurulması söz konusu olabilecektir.

...

128. Sonuç olarak darbe girişimiyle devletin demokratik düzenine açık ve yakın bir tehlike oluşturan FETÖ/PDY ve diğer terör örgütleriyle mücadele etmek amacıyla terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ekli (1) sayılı listede yer alan kişilerin olağan usullerin ötesinde bir uygulamayla liste usulüne göre kamu görevinden çıkarılması ve memuriyetlerinin alınmasını düzenleyen kuralların, olağanüstü hâle neden olan şartlar ve özellikle bireyselleştirmeyi sağlamaya elverişli idari ve yargısal başvuru imkânları dikkate alındığında millî güvenliğin ve demokratik anayasal düzenin korunması amacı bakımından kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına durumun gerektirdiği ölçüyü aşacak şekilde bir sınırlama getirdiği söylenemez.

...

142. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 15., 20., 40., 118. ve 119. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

Kurallarda uygulanan kamu görevinden çıkarma ve memuriyetin alınması tedbirlerinin belli bir kurumun veya mesleğin disiplinini sağlamaktan ziyade devlet kurumlarına yönelik güveni yeniden tesis etmek suretiyle demokratik anayasal düzenin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi nedeniyle uygulandığı anlaşılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında tedbirler, cezalandırma amacına matuf olmadığı gibi bunlar için uygulanan usulün de ceza usul hukuku alanındaki yargısal uygulamalarla herhangi bir benzerliği bulunmamaktadır.

Öte yandan kuralların kişilerin özel sektörde çalışma imkânını ortadan kaldırmadığı gözönünde bulundurulduğunda kurallarda öngörülen tedbirlerin ciddiyet ve ağırlığının bunlara cezai bir özellik kazandıracak boyutta olmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi 4/8/2016 tarihli ve E.2016/6, K.2016/12 sayılı kararında, kamu görevinden çıkarma tedbirinin "olağanüstü tedbir" niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. AİHM de 667 sayılı olağanüstü hâl KHK'sı uyarınca uygulanan işten çıkarma prosedürü ve buna ilişkin yargılamanın AİHS'in 6. maddesi kapsamında suç isnadı niteliğinde olmadığını belirtmiştir (Pişkin/Türkiye, B. No: 33399/18, 15/12/2020, §§ 102-109)."

B. Uluslararası Hukuk

55. Sözleşme'nin "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

(2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin

ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

56. Sözleşme'nin "Olağanüstü hallerde yükümlülükleri askıya alma" başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"1. Savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde her Yüksek Sözleşmeci Taraf, durumun kesinlikle gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklerle ters düşmemek koşuluyla, bu Sözleşme'de öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabilir.

2. Yukarıdaki hüküm, meşru savaş fiilleri sonucunda meydana gelen ölüm hali dışında 2. maddeye, 3. ve 4. maddeler (fıkra 1) ile 7. maddeye aykırı tedbirlere cevaz vermez.

3. Aykırı tedbirler alma hakkını kullanan her Yüksek Sözleşmeci Taraf, alınan tedbirler ve bunları gerektiren nedenler hakkında Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tam bilgi verir. Bu Yüksek Sözleşmeci Taraf, sözü geçen tedbirlerin yürürlükten kalktığı ve Sözleşme hükümlerinin tekrar tamamen geçerli olduğu tarihi de Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirir."

57. MSHUS'nin 4. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Ulusun hayatını tehdit eden ve varlığı resmen ilan edilmiş olan olağanüstü bir durumun ortaya çıkması halinde, bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, uluslararası hukuktan kaynaklanan diğer yükümlülüklerine aykırı olmamak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din ya da toplumsal kökene dayalı bir ayrımcılık içermemesi kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde olmak üzere, bu Sözleşme'den doğan yükümlülüklerinden ayrılan tedbirler alabilirler.

2. Bu hükme dayanılarak Sözleşme'nin 6, 7, 8 (1. ve 2. fıkralar), 11, 15, 16 ve 18nci maddelerine aykırılık getirilemez."

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

58. Sözleşme'nin 8. maddesine yönelik Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadına ve AİHM'in özel hayata saygı hakkı bağlamında sebebe ve sonuca dayalı yaklaşımına ilişkin açıklamalar için bkz. C.A. (3), §§ 62-75; Tamer Mahmutoğlu [GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 53-67.

a. Sözleşme'nin 15. Maddesi Bağlamında Değerlendirme

59. Taraf devletlere tek taraflı bildirimde bulunarak sınırlı bazı hâllerde Sözleşme'deki belli hak ve özgürlüklere aykırı davranma, bir başka deyişle anılan hak ve özgürlüklere ilişkin yükümlülükleri azaltma imkânı sunan Sözleşme'nin 15. maddesine ilişkin olarak AİHM uygulamasına ve Türkiye'deki OHAL'e ilişkin Avrupa Konseyi nezdinde hazırlanan bazı raporlara Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında ayrıntılı şekilde yer verilmiştir (Ayдын Yavuz ve diğerleri, §§ 148-162).

60. AİHM, söz konusu kararlarında özetle derogasyon bildiriminde bulunan devletler yönünden *ulusun varlığını tehdit eden tehlikenin olup olmadığı* hususunda sınırlı da olsa bir denetim yaptığını, denetim standardı belirlenirken ulusal makamların geniş takdir

yetkilerinin bulunduğunu özellikle vurgulamıştır. AİHM; takdir alanının sınırsız olmadığını, taraf devletlerin *krizin doğurduğu zorunlulukların kesin olarak gerektirdiği ölçüde* hareket etmenin ötesine geçmemesi gerektiğini belirtmiştir (Brannigan ve McBride/Birleşik Krallık, B. No: 14553/89-14554/89, 26/5/1993, § 43).

b. Pişkin/Türkiye Kararı

61. AİHM, *Pişkin/Türkiye* (B. No: 33399/18, 15/12/2020) kararında Ankara Kalkınma Ajansında çalışan başvurunun 667 sayılı KHK uyarınca iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine yönelik iddialarını incelemiştir. Anılan başvuruya ilişkin olayda kalkınma ajansında iş hukukuna tabi olarak çalışmakta iken başvurunun iş sözleşmesi milli güvenliğe karşı tehdit oluşturan oluşumlara üyeliği veya bu oluşumlarla iltisaklı veya irtibatlı olması nedeniyle feshedilmiştir. Başvurucunun işe iade talebiyle açtığı davada iş mahkemesi, iş sözleşmesinin feshinin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. AİHM, öncelikle özel sektörde iş ilişkisinin sonlandırılmasına ilişkin olanlar başta olmak üzere iş ilişkisi hakkındaki ihtilafların Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamındaki medeni hakları ilgilendirmesi dolayısıyla başvurunun işten çıkarılmasına ilişkin yargılamaların başvurunun medeni hakları ile alakalı olduğunu, tedbirin cezai yönünün bulunmadığını vurgulamıştır (*Pişkin/Türkiye*, §§ 99, 109). Sözleşme'nin 6. maddesinin cezai yönünün uygulanabilirliği ile ilgili olarak ise AİHM, başvurunun iş sözleşmesinin feshine ilişkin olarak açılan yargılamaların Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında bir cezai suç hakkında verilecek bir karara ilişkin olduğunu gösterebilecek herhangi bir nedenin mevcut olmadığı kanaatinde olduğunu belirterek bu maddenin ceza yönünün uygulanabilir olmadığı sonucuna varmıştır (*Pişkin/Türkiye*, § 109).

62. Sonuç olarak AİHM; ulusal mahkemelerin başvuru ile idari makamlar arasındaki ihtilafı karara bağlamak için tam bir yargı yetkisine sahip olmalarına karşın Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının gerektirdiği şekilde önlerindeki ihtilafla ilgili tüm hukuksal ve olgusal sorunları incelemekten kaçındıklarını, başvurunun ulusal makamlar tarafından dinlenmediğini ve dolayısıyla başvurunun Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası anlamında adil yargılanma hakkının güvence altına alınmadığını belirtmiştir. AİHM; ulusal mahkemelerin başvurunun argümanlarını derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde incelemeyi ve başvurunun itirazlarının reddedilmesine yönelik gerekçeler sunmadığını özellikle vurgulamış, netice itibarıyla Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (*Pişkin/Türkiye*, §§ 150-152).

63. Öte yandan başvurunun iş sözleşmesinin feshi ile ilgili olarak şikâyetle bulunduğunu ve bir terör örgütüyle bağlantısı olduğu gerekçesiyle görevini kaybetmesinden bu yana *terörist* ve *vatan haini* olarak etiketlendiğini ileri sürdüğünü belirten AİHM, başvuruyu özel hayata saygı hakkı yönünden de incelemiştir (*Pişkin/Türkiye*, §§ 159-166).

64. AİHM, öncelikle ceza soruşturmasının sonucuna bakılmaksızın işverenin ulusal mahkemelere başvurunun yasa dışı bir yapı ile bağlantısı olduğu iddiasını kanıtlayabilecek bilgi veya olgusal delil sunabileceğini ve böylece çalışanı ile arasındaki güven ilişkisinin bozulmasının nedenlerini açıklayabileceğini kabul etmeye hazır olduğunu hem uygulanma koşulları hem de usul rejimi açısından özerk olan söz konusu işten çıkarma usulünün ceza yargılamasının doğrudan bir sonucu olmadığını ifade etmiştir fakat AİHM, söz konusu iş sözleşmesinin feshinin başvurunun kendi eylemlerinin öngörülebilir sonucu olduğuna dair

kesinlikle hiçbir kanıt bulunmadığı sonucuna varmıştır (*Pişkin/Türkiye*, §§ 181-183). Neticede başvurunun özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru amacının bulunduğunu değerlendirek müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını incelemiştir (*Pişkin/Türkiye*, §§ 209, 210).

65. Bu bağlamda AİHM, işverenin başvurunun yasa dışı yapı ile iltisakı olduğu değerlendirmesini potansiyel olarak haklı çıkaracak şekilde eylemlerinin niteliğini belirtmediğini ulusal mahkemeler önündeki yargılamalar sırasında böylesi bir yapıyla iltisakı bulunduğu iddiasına ilişkin açık bir şekilde somut bir suçlama yapılmadığını vurgulamıştır. Bununla birlikte ulusal mahkemelerin dava konusu tedbiri detaylı olarak incelemeyen ve bu tedbirin başvurunun özel hayatına saygı hakkına yönelik ciddi etkileri olmasına rağmen işverenin değerlendirmesini iş sözleşmesinin sonlandırılması emri için geçerli bir gerekçe olarak kabul ettiğini belirtmiştir. Sonuç olarak mevcut davada dava konusu tedbire ilişkin yargı denetiminin yetersiz olduğunu, başvurunun Sözleşme'nin 8. maddesinin gerektirdiği şekilde, keyfi müdahaleye karşı korumadan asgari düzeyde faydalanmadığını ifade ederek özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (*Pişkin/Türkiye*, §§ 218-229).

c. Polyakh ve Diğerleri/Ukrayna Kararı

66. *Polyakh ve diğerleri/Ukrayna* (B. No: 58812/15, 53217/16 ..., 17/10/2019) kararında AİHM, rejim değişikliği sonrası genel düzenlemelerle kamu görevinden çıkarılan ve on yıl boyunca kamu görevine dönmeleri yasaklanan kişilerin yaptığı başvuruları karara bağlamıştır. Öncelikle AİHM; başvuruya konu olan tedbirlerin uygulanmasına neden olan davranışların iç hukukta suç olarak tanımlandığını, yaptırımın ağırlığının söz konusu tedbirlerin cezai yönünün bulunduğunu söylemek için tek başına yeterli olmadığını belirterek Sözleşme'nin 6. maddesinin cezai yönünün mevcut koşullarda uygulanabilir olmadığına karar vermiştir (*Polyakh ve diğerleri/Ukrayna*, §§ 154-159). AİHM; başvuru sahiplerinin kamu hizmetinden çıkarılmalarının, on yıl boyunca kamuda görev almalarının yasaklanmasının ve isimlerinin kamuoyunun erişimine açık ve çevrim içi olan bir sicile kaydedilmesinin sonuçları itibarıyla ciddi olduğunu ve doğurduğu etkilerin ağırlık düzeyine ulaştığını belirterek başvuruyu özel hayata saygı hakkı yönünden ele almıştır (*Polyakh ve diğerleri/Ukrayna*, §§ 203-211).

67. AİHM; birçok kişi hakkında tesis edilen arındırma işlemlerinin bir cezalandırma veya intikam aracı olarak kullanılamayacağını ve başvuru sahiplerinin durumlarının bireysel olarak değerlendirilerek görevden alınmaları veya mümkünse daha genel pozisyonlarda istihdam edilmeleri gibi daha az müdahale teşkil eden araçlarla da hedeflenen amaçlara erişilebileceğini vurgulamıştır (*Polyakh ve diğerleri/Ukrayna*, §§ 276, 277). Müdahalelerin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap vermesi ve özellikle de hizmet edilen meşru amaçla orantılı olması hâlinde demokratik bir toplumda gerekli olarak nitelendirilebileceğini hatırlatmış; uygulanan tedbirin ağırlığının ve yasal çerçevenin orantılı, öngörülen zorunlu sosyal ihtiyaca karşılık gelecek şekilde yeterince dar kapsamlı olarak düzenlenip düzenlenmediğinin önemine değinmiştir. AİHM'e göre yasal düzenlemeler hakkındaki meclis denetiminin ve bu kapsamdaki işlemlerin yargısal denetiminin niteliği de önem arz etmektedir (*Polyakh ve diğerleri/Ukrayna*, §§ 292, 293).

d. Xhoxhaj/Arnavutluk Kararı

68. AİHM, *Xhoxhaj/Arnavutluk* (B. No: 15227/19, 9/2/2021) kararında, Anayasa Mahkemesi üyesi olan başvurunun meslekten çıkarılması ve bunun bir sonucu olarak

hâkimlik mesleğinden süresiz olarak yasaklanmasından kaynaklı iddialarını özel hayata saygı hakkı kapsamında incelemiştir. Arnavutluk'ta gerçekleştirilen yargı reformu kapsamında tüm hâkim ve savcılarının mal varlıkları, organize suçlarla bağlantılarının olup olmadığı ve mesleki yönünden yeterli olup olmadıkları incelenmiştir. Yapılan değerlendirme neticesinde başvurucu, mülkiyetinde yer alan bazı mal varlığı değerlerinin kaynağını açıklayamaması nedeniyle meslekten çıkarılmış, bunun bir sonucu olarak da hâkimlik görevini yapması süresiz olarak yasaklanmıştır.

69. AİHM, öncelikle somut olayda Sözleşme'nin 6. maddesinin cezai yönünün uygulanabilir olmadığına hükmetmiş; incelemesini adil yargılanma hakkının medeni hak ve yükümlülükler yönüyle yapmıştır. AİHM; bu kapsamda inceleme organlarının bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğu, yargılamanın adil olmadığı, itiraz makamı önünde aleni duruşma yapılmadığı ve hukuki kesinlik ilkesinin ihlal edildiği yönündeki iddiaları ayrı ayrı incelemiş ve Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir (*Xhoxhaj/Arnavutluk*, §§ 230-353).

70. AİHM, ayrıca başvurunun hukuka aykırı ve keyfi olarak görevden alındığı ve bunun bir sonucu olarak hâkimlik mesleğini yapmaktan süresiz şekilde yasaklandığı iddiasını Sözleşme'nin 8. maddesi yönünden incelemiştir. AİHM, öncelikle somut olayda Sözleşme'nin 8. maddesinin uygulanabilir olduğunu tespit etmiştir (*Xhoxhaj/Arnavutluk*, §§ 356-364). Esas yönünden AİHM, meslekten çıkarılan başvurunun özel hayatına saygı hakkına müdahale edildiğini, bu müdahalenin hukuki dayanağının ve meşru amacının bulunduğunu belirtmiştir (*Xhoxhaj/Arnavutluk*, §§ 374-393). Bununla birlikte AİHM, müdahalenin demokratik toplum düzeninde gerekli olup olmadığına yönelik yaptığı incelemede öncelikle Arnavutluk'taki yargı reformunun acil bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiğini belirtmiş; ardından ulusal makamlar tarafından sunulan gerekçelerin meslekten çıkarma tedbiri için yeterli ve ikna edici olup olmadığını, bu gerekçelerin yeterli bir bireyselleştirmeye dayanıp dayanmadığını değerlendirmiştir. AİHM, bu kapsamda yaptığı değerlendirme neticesinde ulusal makamlar tarafından başvurunun mal varlığı hakkında yapılan gerekçelendirmenin yeterli ve ikna edici olduğu kanaatine varmıştır (*Xhoxhaj/Arnavutluk*, §§ 394-412).

71. Öte yandan AİHM, başvurunun meslekten çıkarma tedbirinin bir sonucu olarak hâkimlik mesleği yapmaktan ömür boyu yasaklanmasının ölçülü olup olmadığı üzerinde durmuştur. AİHM, hâkimlerin ve özellikle de başvuru gibi yüksek derecede sorumluluk gerektiren görevlerde bulunanların devletin egemenlik yetkisinin bir kısmını kullandıklarını vurgulamış; başvurucuya ve ciddi etik ihlalleri nedeniyle görevden alınan diğer kişilere getirilen ömür boyu meslekten men cezasının yargı makamının dürüstlüğüne ve halkın adalet sistemine olan güvenini sağlamak şeklindeki meşru amaçlarla uyumsuz veya orantısız olmadığını belirtmiştir. AİHM, tüm bu gerekçelerle somut olayda Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna ulaşmıştır (*Xhoxhaj/Arnavutluk*, §§ 413, 414).

e. Naidin/Romanya Kararı

72. *Naidin/ Romanya* (B. No: 38162/07, 21/10/2014) kararında AİHM, siyasi polis memuruyla çalıştığı konusunda yapılan tespiti dayanılarak kamu hizmetinde görev yapmaktan yasaklanan başvurunun iddiasını özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yaşı kapsamında ele almıştır.

73. Olayda 1990 ve 1991 yıllarında yüksek rütbeli hükûmet memuru olarak çalışan başvuru, sonrasında parlamento üyesi olarak da görev yapmıştır. Başvuru 2000 yılında

üçüncü kez seçimlere katılmış ve bu süreçte Eski Siyasi Polis Arşivleri Araştırma Ulusal Konseyi, başvurunun geçmişi hakkında resen soruşturmalar gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda başvurunun 1971 ve 1974 yılları arasında, şüpheli olduğu düşünülen bazı iş arkadaşları hakkında bilgi sağlamak üzere siyasi polisle iş birliği yaptığı sonucuna varmıştır. Başvurucu, geçmiş faaliyetleriyle ilgili olarak ortaya konulan yorumlara mahkeme nezdinde itiraz etmiş ancak itirazı reddedilmiştir. 2003 yılında siyasi polis memuruyla çalıştığı tespit edilen kişileri kamu hizmetinde görev yapmaktan yasaklayan bir yasal değişiklik getirilmiştir. Başvurucu, parlamento döneminin sonu olan 2004 yılında memur olarak çalışmalarına devam etme talebinde bulunmuş ancak bu talebi anılan düzenleme çerçevesinde reddedilmiştir. Yargılama sürecinde ayrımcılık temelli şikâyetlerini dile getiren başvurunun iddiaları, yasama organının sahip olduğu takdir yetkisine ve mevcut koşulların zorunlu kıldığı gerekliliklere dayanılarak reddedilmiştir (*Naidin/ Romanya*, §§ 6-17).

74. Başvurucu; temelde, istihdam yasağının mutlak nitelikte olması ve eylemlerinin önemsizliğinin dikkate alınmaması nedeniyle Sözleşme'nin 8. maddesiyle bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM, kural olarak devletlerin kamu hizmetinde istihdam şartlarını düzenlerken meşru bir menfaate sahip olduklarını ve demokratik bir devletin bünyesinde görev yapan çalışanlarından devletin kuruluşunun dayandırıldığı anayasal ilkelere sadakat göstermesini isteme haklarının olduğunu vurgulamıştır. Romanya'nın komünist rejim sırasındaki durumunun dikkate alınmasının gerektiğini ifade eden AİHM, devletin geçmişin tekrarr etmesini önlemek üzere kendisini savunabilecek nitelikte bir demokrasi temelinde kurulması gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda başvurucuya uygulanan kamu hizmetinde istihdam yasağına ilişkin muamelenin ulusal güvenlik, kamu düzeni ve başkalarının haklarının ve özgürlüklerinin korunması konusunda meşru bir amaç izlediği sonucuna varmıştır (*Naidin/ Romanya*, §§ 49-51).

75. Bununla birlikte AİHM, başvurunun kariyer beklentilerinin yalnızca kamu hizmetinde durdurulduğunu belirtmiş ve devlet memurlarının özellikle başvurunun istihdam edilmek istediği gibi yüksek derecede sorumluluk getiren görevlerde bulunan kişilerin devletin egemenlik gücünden pay sahibi olduğunu vurgulamıştır. Başvurucuya uygulanan yasağın kamusal yararın korumasından sorumlu kişilerin sadakatini sağlama konusunda devlet tarafından izlenen yasal amaçla orantısız olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca kararda; başvurunun özel sektörde, devletin ekonomik, siyasi ve güvenlikle ilgili çıkarları için potansiyel öneme sahip şirketlerde ya da kamu otoritesinin uygulanmasıyla bağlantılı olmayan diğer kamu sektörü alanlarında istihdam edilme olanağını etkileyecek herhangi bir kısıtlamanın uygulanmadığı dile getirilmiştir. Yanı sıra başvurunun iddialarının yargılama süreçlerinde incelendiği ve ulusal mercilere bırakılan takdir yetkisi kapsamında yer alan fiili unsurların oluşturulduğu ifade edilmiştir. AİHM, yerel mahkemeler tarafından ulaşılan tespitlerin yerindeliğinin sorgulanamayacağını belirterek özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine ulaşmıştır (*Naidin/Romanya*, §§ 42-57).

2. Bangalor Yargı Etiği İlkeleri ve Budapeşte İlkeleri

76. Yargıda Doğruluğun Güçlendirilmesine Yönelik Yargı Grubu tarafından kabul edilen 2001 Bangalor Yargı Etiği Taslak Belgesi 25/11/2002-26/11/2002 tarihlerinde Lahey Barış Sarayı'nda düzenlenen Yüksek Mahkeme Başkanları Yuvarlak Masa Toplantısı'nda revize edilmiştir. Bangalor Yargı Etiği İlkelerinde bağımsızlık, tarafsızlık, doğruluk, dürüstlük, eşitlik, ehliyet ve liyakat korunan değerler olarak sayılmıştır. Bu bağlamda

öncelikle hâkimin herhangi bir yerden herhangi bir sebeple doğrudan ya da dolaylı olarak gelebilecek her türlü dış etki, rüşvet, baskı, tehdit ve müdahaleden uzak şekilde olaylara ilişkin kendi değerlendirmesine dayanarak ve hukuka dair kendi vicdani anlayışı ile uygun biçimde yargı işlevini bağımsız olarak yerine getirmesi gerektiği belirtilmiştir. Öte yandan hâkimin mahkeme içinde ve dışında halkın, hukukçuların ve dava taraflarının yargı ve hâkim tarafsızlığına duyduğu güveni koruyacak ve artıracak davranışlar içinde olması gerektiği ifade edilmiştir.

77. Anılan ilkeler kapsamında vurgulanan bir diğer husus ise sürekli kamu gözetiminin öznesi konumunda olan hâkimin sıradan bir vatandaşın ağır olarak nitelendirebileceği kişisel sınırlamaları kabul etmek durumunda olduğu, özellikle yargı vazifesinin onuruyla uyumlu bir tarzda davranması gerektiğidir. Bu bağlamda ayrıca hâkimin diğer vatandaşlar gibi ifade, inanç, dernek kurma ve toplanma özgürlüğüne sahip olduğu ancak bu hakların kullanılmasında yargı mesleğinin onurunu, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını koruyacak şekilde davranması gerektiği hususu vurgulanmıştır.

78. 31/5/2005 tarihinde Avrupa Savcılar Konferansı'nda kabul edilen Savcılar İçin Etik ve Davranış Biçimlerine İlişkin Avrupa Esasları da (Budapeşte İlkeleri) Bangalor İlkeleri ile benzer ilkeleri içermektedir.

3. Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri

79. 26/8/1985-6/9/1985 tarihleri arasında Milano'da yapılan Birleşmiş Milletler (BM) Suçun Önlenmesi ve Suçluların Tedavisi Yedinci Kongresi'nde kabul edilen 29/11/1985 tarihli ve 40/32 sayılı ile 13/12/1985 tarihli ve 40/146 sayılı kararlarla BM Genel Kurulu tarafından tasdik edilen Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel İlkelerinde *"Yargı Bağımsızlığı", "Hâkimlerin İfade ve Örgütlenme Özgürlüğü", "Hâkimlerin Nitelikleri, Göreve Seçilmeleri ve Eğitimleri", "Hizmet Şartları ve Hâkimlik Teminatı", "Mesleki Gizlilik ve Dokunulmazlık"* ile *"Disiplin, Uzaklaştırma ve Görevden Alma"* başlıkları altında birtakım düzenlemeler yer almaktadır.

80. Anılan ilkeler kapsamında hâkimlerin sadece görevlerini yapamayacak duruma gelmeleri veya görevleriyle bağdaşmayacak davranışlarda bulunmaları sebebiyle görevlerinden alınabileceği veya görevlerine son verilebileceği belirtilmiştir. Bunun yanında bütün disiplin, uzaklaştırma ve göreve son verme işlemlerinin yargısal faaliyetin yerleşik standartlarına göre karara bağlanacağına, disiplin, uzaklaştırma ve göreve son verme kararlarının bağımsız bir denetime tabi olacağına yönelik ilkeler ortaya konulmuştur.

4. Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu'nun 12/12/2016 tarihli Görüşü

81. Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu (Venedik Komisyonu) 12/12/2016 tarihinde *"15 Temmuz 2016 Başarısız Darbe Girişimi Sonrasında Çıkarılan 667 İla 676 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnameleri Hakkında Görüş"* isimli belgeyi yayımlamıştır.

82. Venedik Komisyonu bir kişinin somut olay bağlamında görevinden alınması için suç örgütü ile gereken bağlantının bir kişiyi suç örgütünün üyesi olarak tanımlamak için gereken bağlantıdan daha az yoğun olabileceğini kabul ettiğini, bu bağlamda bir kamu görevlisinin görevden geçici veya kalıcı olarak alınabilmesi için suç örgütüyle daha zayıf bir bağlantı kurmuş olmasının yeterli olabileceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte Venedik

Komisyonu; anılan görüşünde bahse konu zayıf bağlantının yine de anlamlı, kamu görevlisinin sadakatiyle ilgili objektif kuşku uyandır nitelikte olması gerektiğini vurgulamıştır. Masum, tesadüfi vs. bağlantıların ise hariç tutulması gerektiğini belirtmiştir. Netice itibarıyla görevden almanın demokratik anayasal düzene sadakatte objektif olarak ciddi şüphe uyandıracak bir şekilde hareket edildiğini açıkça gösteren fiili unsurlar kombinasyonunun varlığı hâlinde mümkün olabileceğini açıklamıştır (aynı görüşte bkz. §§ 130, 131).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

83. Anayasa Mahkemesinin 20/11/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

84. Başvurucu; hakkındaki meslekten çıkarma kararının ağırlığı ve sonuçları itibarıyla cezalandırma niteliği taşıdığını belirterek adil yargılanma hakkının cezai yönüne ilişkin güvenceler yönünden de değerlendirme yapılması gerektiğini ileri sürmüştür. Meslekten çıkarılmadan önce savunma hakkı verilmediğini, ilgili makamlar önünde açıklamada bulunma imkânı elde edemediğini vurgulayan başvurucu; lehine olan beyanların yargısal makamlar tarafından değerlendirilmediğini, yargılamanın sonucu açısından belirleyici etkiye sahip taleplerinin karşılanmadığını belirtmiştir. Bunun yanında başvurucu; özel hayatına dair bilgilerden hareketle meslekten çıkarıldığını, adının internette yayımlandığını, sosyal çevresi ile iş ilişkisinde hayatın olağan akışındaki görüşmelerin iltisak ve irtibatın göstergesi olarak kabul edildiğini ve hakkında verilen kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin kararın dikkate alınmadığını ifade etmiştir. Öte yandan beyanda bulunan tanıkların idari yargı mercileri tarafından dinlenilmediğini, bu tanıklarla yüzleştirilmediğini dile getirmiştir. Netice itibarıyla başvurucu; adil yargılanma hakkının, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, özel hayata saygı hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Ayrıca başvurucu, kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulmasını talep etmiştir.

85. Bakanlık görüşünde, başvuruya konu olay ve sürece ilişkin olarak genel bilgilere yer verilmiş; yargılama safahatının özeti yapılmıştır. Ayrıca özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin kanunilik, meşru amaç ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk kriterlerine ilişkin açıklamalarla birlikte yapılacak incelemede Anayasa'nın 15. maddesinin de dikkate alınmasının yararlı olacağı belirtilmiştir. Sonuç olarak mevcut başvuru ile ilgili Anayasa, mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi içtihadı hatırlatılarak somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca başvurucunun meslekten çıkarılmasına ilişkin olarak tesis edilen işlemin gerekliliğine, FETÖ/PDY'nin yargı içindeki konumuna, faaliyetlerine ve konu ile ilgili AİHM kararlarına ilişkin bilgilerin yer aldığı HSK Genel Sekreterliğinin yazısı Bakanlık görüşünün ekinde sunulmuştur. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı sunduğu beyanda bireysel başvuru formunda ve olağan yargısal safahatta ileri sürdüğü hususları yinelemiş; Bakanlık tarafından sunulan görüşün soyut ve genel değerlendirmelerden oluştuğunu belirtmiştir.

2. Değerlendirme

a. Uygulanabilirlik Yönünden

86. Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ... saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ... gizliliğine dokunulamaz."

87. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder.

88. Başvurucunun iddialarının mesleki hayatına kamu gücü marifetiyle bir tedbir uygulanmasına, bu doğrultuda kamu görevinden çıkarılmasına ve açtığı davanın reddedilmesine dayandığı görülmektedir. Kişilerin mesleki hayatlarının özel hayatlarıyla sıkı bir irtibatın olduğu ve meslek hayatına yönelik tedbirlerin ya da müdahalelerin söz konusu olduğu dava süreçlerinde özel hayata saygı hakkının gündeme geldiği yadsınamaz. Mesleki hayata yönelik bu tür tedbirlerin ya da müdahalelerin hangi durumlarda özel hayat bağlamında uygulanabilir olduğu hususunda belirlenen ölçütler, Anayasa Mahkemesinin birçok kararında olduğu gibi somut olayla benzer nitelikteki durumlara ilişkin olarak da *N.E.*, *A.S.* ve *Halit İnciroğlu* kararlarında detaylı olarak açıklanmıştır. (bkz. *N.E.*, §§ 89-99; *A.S.*, §§ 91-101; *Halit İnciroğlu*, §§ 95-106).

89. Yargı mensubu olan ve HSK tarafından meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verilen başvurunun mesleki hayatına yönelik müdahalenin başvuru formundaki iddialar da gözönüne alındığında başkaları ile ilişki kurabilme ve geliştirebilme imkânını önemli ölçüde zayıflamasına, sosyal ve mesleki itibarını koruyabilmesi açısından ciddi sonuçların ortaya çıkmasına yol açacağı, neticede meslekten çıkarmanın özel hayatına önemli bir ağırlık derecesinde yansıyacağı ve özel hayatı üzerinde etki doğuracağı muhtemel olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla başvurunun dile getirdiği endişeler, ifa ettiği görevin toplumsal önemi ile niteliği, FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı olduğu gerekçesiyle meslekten çıkarılması hususları birlikte değerlendirildiğinde başvurunun yaşadığı endişenin iç ve dış dünyasında meydana getirdiği etkinin ciddi düzeye ulaştığı anlaşılmıştır.

90. Açıklanan gerekçelerle mevcut başvuruda mesleki hayata yönelik müdahalenin başvurunun *özel hayatını* ciddi şekilde etkilediği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı anlaşıldığından başvurunun *özel hayata saygı hakkı* kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

b. Başvuruyu İnceleme Usulü Yönünden

91. Bireylerin temel hak ve hürriyetlerine yönelen müdahalelerin koşulları ve hangi hukuki rejim çerçevesinde gerçekleştirildiği, söz konusu müdahalelerin anayasallık denetiminin yöntemini doğrudan belirler. 1982 Anayasası, temel hak ve hürriyetlerin korunmasına yönelik olarak olağan ve olağanüstü dönemler için iki ayrı hukuki rejim öngörmektedir. Temel hak ve hürriyetlerin olağan dönemde sınırlanması rejimi Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmişken temel hak ve hürriyetlerin savaş, seferberlik veya OHAL dönemlerinde sınırlandırılması ya da kullanılmasının durdurulması rejimi Anayasa'nın 15.

maddesinde yer almaktadır. Başvurunun incelenmesinde öncelikle gerçekleştirilen müdahalenin hangi hukuki rejime tabi olduğu saptanmalıdır (bu husustaki detaylı açıklamalar için bkz. *N.E.*, §§ 100-108; *A.S.*, §§ 102-110; *Halit İnciroğlu*, §§ 107-115).

92. Başvuruya konu olan meslekten çıkarma tedbiri, olağanüstü hâl durumuyla bağlantılı olarak birel işlem şeklinde tesis edilmiş ve olağanüstü hâl döneminde uygulanmıştır. Tedbirle meslekten çıkarılan başvurusunun bir daha bu göreve getirilmesi engellenmiş ve böylece başvurucuya yönelik olağanüstü hâl sonrası dönemi kapsayacak şekilde geleceğe yönelik yasaklama getirilmiştir. OHAL döneminde hayata geçirilen ve meslekten çıkarma işlemine dayanak olan söz konusu kanuni düzenlemelerin olağanüstü hâlin ilanına neden olan tehdit ve tehlikelerin bertaraf edilmesine yönelik olduğu Anayasa Mahkemesince saptanmıştır. Ancak burada uygulanan tedbirin düzenleyici işlemlerde olduğu gibi genel ve herkesi bağlayıcı bir niteliği bulunmamaktadır. Tedbire dayanak olan kural, olağanüstü hâl dönemindeki durumları değerlendirilerek terör örgütleriyle ya da millî güvenliğe aykırı faaliyette bulunan yapı oluşum veya gruplarla irtibatlı veya iltisaklı olduğu tespit edilen kişilere özgü düzenleme getirmektedir. Başka bir ifadeyle kural, düzenleyici işlemlerde olduğu gibi benzer durumda bulunan kişilere ve olaylara olağanüstü hâl sonrası durumları da dikkate alınmak suretiyle uygulanacak şekilde geleceğe yönelik hüküm ve sonuç doğurma özelliği taşımamaktadır. Söz konusu kurala dayanılarak gerçekleştirilen somut tedbir başvuru hakkında olağanüstü hâl döneminde defaten uygulanmış, hüküm ve sonuçlarını doğurmuştur. Anayasa Mahkemesi, benzer şekilde kamu görevinden çıkarma usulünün dayanağı olan düzenlemelerin anayasallık denetimini yaptığı 24/6/2021 tarihli ve E.2018/81, K.2021/45 sayılı kararında da bu hususa vurgu yapmıştır (aynı kararda bkz. § 66).

93. Bu durumda terör örgütleriyle veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum ya da gruplarla iltisaklı ve irtibatlı olduğu OHAL döneminde değerlendirilen başvurusunun hâkimlik ve savcılık mesleğinden çıkarılmasını ve bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmemesini içeren işleme yönelik olarak gerçekleştirilen bireysel başvuruya ilişkin incelemenin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılması gerektiği değerlendirilmiştir. (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *N.E.*, §§ 109-114; *A. S.*, §§ 111-116; *Halit İnciroğlu*, §§ 116-121)

c. Kabul Edilebilirlik Yönünden

94. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

d. Esas Yönünden

95. Olağanüstü hâl durumuyla bağlantılı olan ve olağanüstü hâl ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesi amacını taşıdığı tespit edilen tedbirin olağanüstü dönemde meşru olup olmadığının Anayasa'nın 15. maddesine göre yapılacak incelemesinde;

i. Tedbirin Anayasa'daki çekirdek haklarla ilgili olup olmadığı,

ii. Milletlerarası hukuktan doğan yükümlülöklere aykırılık teşkil edip etmediğı,

iii. Durumun gerektirdiğı ölçüde olup olmadığı değerlendirilmelidir (*Aydın Yavuz ve diğlerleri*, § 186; *Ayla Demir İşat*, § 146; *N.E.*, § 116; *A.S.*, § 118; *Halit İnciroğlu*, § 123).

i. Tedbirin Anayasa'daki Çekirdek Haklarla İlgili Olup Olmadığı

96. Olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemde temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden ve Anayasa'da yer alan güvencelere aykırı olan tedbirin meşru kabul edilebilmesi için öncelikli olarak Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan hak ve özgürlüklere dokunmaması gerekir. Buna göre olağanüstü dönemde de olsa savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz, kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz, suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. Eğer Anayasa'da yer alan güvencelere aykırı tedbir, anılan çekirdek haklarla ilgiliyse Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru kabul edilmez ve başka bir inceleme yapılmaksızın ilgili hak ve özgürlüğün ihlal edildiği sonucuna varılır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 196, 197; *N. E.*, § 117; *A. S.*, § 119; *Halit İnciroğlu*, § 124).

97. Savaş, seferberlik veya OHAL ilanı gibi olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında özel hayata saygı hakkı yer almamaktadır. Dolayısıyla bu hak yönünden olağanüstü hâl dönemlerinde Anayasa'daki güvencelere aykırı tedbirler alınması mümkündür (*N.E.*, § 118; *A.S.*, § 120; *Halit İnciroğlu*, § 125)

98. Ayrıca Anayasa Mahkemesi, kamu görevinden çıkarmaya ve memuriyetin alınmasına ilişkin tedbirlerin muhataplarının özel sektörde çalışma imkânını ortadan kaldırmadığına ve ciddiye ve ağırlığının söz konusu tedbire cezai bir özellik kazandıracak boyutta olmadığına karar vermiştir (AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/6/2021, § 142). Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi 4/8/2016 tarihli ve E.2016/6, K.2016/12 sayılı kararında, benzer şekilde kamu görevinden çıkarma tedbirinin *olağanüstü tedbir* niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. Öngörülen tedbirlerin cezai niteliğinin olmamasının bir sonucu olarak başvuruya konu olan tedbire ceza hukukunun çekirdek haklarının uygulanmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *N.E.*, § 119; *A.S.*, § 121; *Halit İnciroğlu*, § 126).

ii. Tedbirin Milletlerarası Hukuktan Doğan Yükümlülüklerle Aykırı Olup Olmadığı

99. Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacak ikinci inceleme, tedbirin milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklerle aykırı olup olmadığının belirlenmesine ilişkindir. Bu yükümlülüklerin başında taraf olunan insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler gelmektedir.

100. MSHUS'nin 4. ve AİHS'in 15. maddelerine göre ulusun yaşamını tehdit eden olağanüstü bir durum meydana geldiğinde devletler, bu sözleşmelerdeki yükümlülüklerini azaltacak tedbirler alabilirler. Ancak MSHUS'nin 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; AİHS'in 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, AİHS'e ek 7 No.lu Protokol'ün 4., 6 No.lu Protokol'ün 3. ve 13 No.lu Protokol'ün 2. maddelerinde yükümlülük azaltılması mümkün olmayan bazı hak ve özgürlüklere yer verilmiştir. Bunların önemli bir kısmı, Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında da yer almaktadır. Bununla birlikte Anayasa'nın 15. maddesinde sayılan çekirdek haklar arasında yer almasa da milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklerle aykırı olan tedbirler anılan ölçütle bağdaşmayacağından meşru görülemez (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 198-201; *N.E.*, § 121; *A.S.*, § 123; *Halit İnciroğlu*, § 128).

101. Somut başvuruya konu olan tedbirle müdahalede bulunulan özel hayata saygı hakkı, milletlerarası hukuktan kaynaklanan yükümlülük olarak insan hakları alanında Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden özellikle MSHUS'nin 4. maddesinin (2) numaralı ve AİHS'in 15. maddesinin (2) numaralı fıkralarında ve bu Sözleşme'ye ek protokollerde dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında sayılmamıştır. Yine somut olayda başvuruçunun özel hayata saygı hakkına müdahale içeren tedbirin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe (olağanüstü dönemlerde de korunmaya devam eden bir güvenceye) aykırı olduğu da saptanmamıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *N.E.*, § 122; *A.S.*, § 124; *Halit İnciroğlu*, § 129).

iii. Tedbirin Durumun Gerekthirdiği ÖLçüde Olup Olmadığı

(1) Genel İlkeler

102. Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca olağanüstü yönetim rejimlerinin uygulandığı dönemde temel hak ve özgürlüklere müdahale oluşturan tedbirin meşru olup olmadığı hususunda yapılacak son inceleme tedbirin *durumun gerekthirdiği ölçüde* olup olmadığının belirlenmesidir. Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlülük - Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçütlülük kavramından farklı olarak- olağanüstü yönetim usullerinin uygulanmasına neden olan durum karşısındaki ölçütlülüğü belirtmektedir. Bu itibarla Anayasa'nın 15. maddesinde belirtilen ölçütlülük, Anayasa'nın 13. maddesindeki ölçütlülük kriterine göre temel hak ve özgürlüklere daha fazla müdahale etmeye izin vermektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 203; *Ayla Demir İşat*, § 153; *N.E.*, § 123; *A.S.*, § 125; *Halit İnciroğlu*, § 130).

103. Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütlülük ilkesi, temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının sınırlandırılması veya durdurulması için başvuru alanın amacı gerçekleştirmeye elverişli ve bunun için gerekli olmasını, ayrıca araçla amacın ölçülü bir oran içinde bulunmasını ifade etmektedir (AYM, E.1990/25, K.1991/1, 10/1/1991). Buna göre tedbir, olağanüstü durumu oluşturan tehdit veya tehlikenin ortadan kaldırılması amacına ulaşma bakımından elverişli ve bu amacın gerçekleşmesi için gerekli olmalı ayrıca ulaşmak istenen amaç doğrultusunda ortaya çıkan kamu yararı ile temel hak ve özgürlüğü sınırlandıran tedbirin birey üzerindeki olumsuz etkisi arasında orantısızlık bulunmamalıdır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 204; *Ayla Demir İşat*, § 154; *N.E.*, § 124; *A.S.*, § 126; *Halit İnciroğlu*, § 131; kıyasen birçok karar arasından bkz. AYM, E.2013/57, K.2013/162, 26/12/2013).

104. Ölçütlülüğün unsurlarının tespitinde tedbirin alındığı dönemin tüm koşulları birlikte değerlendirilmelidir. Bu kapsamda olağanüstü dönemde temel hak ve özgürlüklere yönelik müdahale teşkil eden tedbirin ölçütlülüğüne ilişkin unsurlar değerlendirilirken olağanüstü yönetim usullerinin benimsenmesine neden olan tehdit veya tehlikenin niteliğinin öncelikle dikkate alınması gerekir. Yine müdahale edilen hak ve özgürlüğün niteliği de önemlidir. Bununla birlikte tedbirin alındığı zamanın da ölçütlülüğün belirlenmesinde gözönüne alınması gerekir. Zira olağanüstü durumu oluşturan olayların yaşandığı ve somut tehlikenin tüm gerçekliğiyle birlikte ortada olduğu dönemde alınan bir tedbir ile tehlikenin veya bunu doğuran tehdidin büyük ölçüde bertaraf edildiği bir zamanda alınan tedbir farklı şekilde değerlendirilmelidir. Bu bakımdan değerlendirme yapılırken tedbirin alındığı andaki koşulların dikkate alınması gerekir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 205-207; *Ayla Demir İşat*, § 155; *N.E.*, § 125; *A.S.*, § 127; *Halit İnciroğlu*, § 132).

105. Öte yandan temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden tedbirin süresi, kapsamı ve ağırlığı, ölçülülüğün belirlenmesinde dikkate alınmalıdır. Nitekim müdahalenin süresi arttıkça bireyin üzerindeki külfet de ağırlaşmaktadır. Bunun yanında bir tedbir kısa süreli olmakla birlikte kapsamı veya ağırlığı itibarıyla temel hak ve özgürlükleri çok ciddi ölçüde etkileyebilir. Böylece tedbirin ağırlığı, süresinden bağımsız olarak bireyin aşırı bir külfet altına girmesine neden olabilir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 208; *Ayla Demir İşat*, § 156; *N.E.*, § 126; *A.S.*, § 128; *Halit İnciroğlu*, § 133).

106. Bu bağlamda alınan idari tedbirin durumun gerektirdiği ölçüde olduğu ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulmalıdır. Bu durum, maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hâl ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan tedbirin gerekliliğinin ciddi ve objektif şekilde açıklanmasının yeterli olmasını ifade etmektedir (*N.E.*, § 127; *A.S.*, § 129; *Halit İnciroğlu*, § 134).

107. Ayrıca temel hak ve özgürlüklere yönelik ölçüsüz veya keyfi müdahaleler karşısında bireylere, bunlara karşı koyabilecekleri usule ilişkin güvencelerin olağanüstü hâl dönemlerinde de sağlanması gerekir. Dolayısıyla bireylerin bu güvencelerden önemli ölçüde yoksun bırakılmaları, ölçülülük ilkesiyle bağdaşmayacaktır. Ayrıca bir tedbirin olağanüstü durumu oluşturan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli ve ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olup olmadığı hususlarında söz konusu tehdit veya tehlike ile karşı karşıya kalan ve onunla mücadele etme bakımından öncelikli sorumluluğu bulunan kamu makamlarının geniş bir takdir alanı bulunmaktadır. Bununla birlikte -bireysel başvuruya konu edildiğinde- alınan tedbirin bu takdir alanını aşıp aşmadığını incelemek Anayasa Mahkemesinin görevidir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 209, 210; *Ayla Demir İşat*, § 157; *N.E.*, § 128; *A.S.*, § 130; *Halit İnciroğlu*, § 135).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

108. Kişilerin kendilerinin, ailelerinin geleceğini ve itibarını etkileyen mesleki hayata yönelik tedbirlerin keyfi olmaması ve bu kapsamda doğan uyuşmazlıkların özel hayata saygı hakkının gereklilikleri bağlamında çözümlenmesi olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde de geçerli olan temel güvencelerdir (*Ayla Demir İşat*, § 150). Bu bağlamda Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca olağanüstü hâl yönetim rejiminin uygulandığı dönemde başvurunun özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturan tedbirin meşru olup olmadığı hususunda yapılacak nihai inceleme, bu tedbirin *durumun gerektirdiği ölçüde* olup olmadığının belirlenmesine ilişkin olacaktır (*N.E.*, § 129; *A.S.*, § 131; *Halit İnciroğlu*, § 136).

109. 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından ilan edilen OHAL sürecinde kamu görevinden çıkarmaya ilişkin genel ve soyut normlar yürürlüğe konulmuş ve birçok kamu görevlisi hakkında doğrudan etki doğurucu nitelikte işlemler gerçekleştirilmiştir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 56-61). Başvurunun hâkimlik ve savcılık mesleğinden çıkarılmasına ve kamu görevinden yasaklanmasına ilişkin olarak alınan tedbirin ve bu kapsamda yargı mercilerince ulaşılan sonucun *durumun gerektirdiği ölçüde* olduğunun söylenebilmesi için öncelikle keyfiliği içermemesi gerekir. Diğer taraftan söz konusu tedbirin ölçülü olup olmadığı değerlendirilken ülkemizde OHAL ilanına sebebiyet veren durumun özellikleri ve OHAL ilanı sonrasında ortaya çıkan koşullar dikkate alınmalıdır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 349; *Ayla Demir İşat*, § 152; *N.E.*, § 130; *A.S.*, § 132; *Halit İnciroğlu*, § 137).

110. Anayasa Mahkemesince vurgulandığı üzere 15 Temmuz darbe teşebbüsü sadece demokratik anayasal düzen yönünden değil, bununla sıkı bağı olan *bireylerin temel hak ve özgürlükleri* ve *milli güvenlik* yönünden de mevcut ve ağır bir tehdit oluşturmuş ve ülke tarihinde ulusun yaşamını ve hatta varlığını hedef alan milli güvenliğe yönelik en ağır saldırılardan biri olmuştur (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 215; *N.E.*, § 131; *A.S.*, § 133; *Halit İnciroğlu*, § 138).

111. Terör faaliyetleri, tüm dünyada demokratik topluma ve bireylerin şiddetten arı bir ortamda yaşamını sürdürmesine yönelik en ciddi tehditlerin başında gelmektedir. Terör örgütleri çoğunlukla belli bir ülkenin coğrafi hudutlarıyla sınırlı olarak faaliyet göstermemekte, uluslararası mahiyeti bulunan bir küresel güvenlik sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendine özgü yapısı ve gizlilik esasına dayanan çalışma yöntemi, sivil organizasyonları örgütsel amaçlarına ulaşabilmek amacıyla kullanmadaki maharetiyle FETÖ/PDY, yetkili makamlarca 15 Temmuz darbe teşebbüsünün faili olarak tespit edilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere emniyet, yargı, eğitim ve din alanında faaliyet gösteren ülkedeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarında, siyasi partiler, sendikalar, vakıf ve dernekler ile ticari kuruluşlar gibi sivil organizasyonlarda örgütlenen FETÖ/PDY faaliyetleri dünyanın her yanına yayılmış ve organize ve tehlikeli terör örgütlerinden biri olarak kabul edilmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 217; *Bestami Eroğlu* [GK], B. No: 2018/23077, 17/9/2020, § 148). Yargı kararlarında FETÖ/PDY'nin gizlilik, hücre tipi örgütlenme, kutsallık atfetme, itaat ve teslimiyetle hareket etme gibi özelliklerinin bulunması nedeniyle çözülmesi zor ve karmaşık bir yapıda olduğu, büyük gizlilik içinde istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme yöntemleri ve uygulamaları ve kaynağı bilinmeyen paralar kullanarak böyle bir örgütlenmenin olmadığına herkesi inandırmaya çalıştığı konusunda tespitlerde bulunulmuştur (bkz. §§ 8, 43-46). Ayrıca Anayasa Mahkemesi, daha az önem taşıyan bir ünvan veya pozisyon için alınan tedbirlerin niçin gerekli olduğunun ortaya konulması yönündeki ölçütün FETÖ/PDY'nin örgüt içi hiyerarşik yapısının taşıdığı söz konusu özellikler dikkate alınarak mutlak olarak uygulanamayacağını ifade etmiştir (*C.A.* (3) § 133; *N. E.*, § 132; *A. S.*, § 134; *Halit İnciroğlu*, § 139).

112. Darbe teşebbüsü, egemenliğin kaynağı olmayan ve milletin egemenliği kullanmak üzere yetkilendirdiği organlar arasında bulunmayan bir grubun zorla demokratik anayasal düzeni ortadan kaldırmaya veya değiştirmeye kalkışmasıdır. Darbe teşebbüsünün başarılı olması hâlinde egemenlik millettten alınarak bir grubun eline geçmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 220). Böylesine kabul edilemez ağır sonuçlar içeren darbe teşebbüsünün faili olduğu tespit edilen FETÖ/PDY'nin atipik yapısı, söz konusu yasa dışı yapılanmanın çözülmesini de güç kılmıştır. Devletin üç temel sacayağından biri olan yargı erki içinde görev yapan yargı mensupları arasında FETÖ/PDY yapılanmasıyla irtibatlı ya da iltisaklı olan kişilerin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi ve bu kapsamda olduğu saptanan yargı mensuplarının meslektan çıkarılması ve kamu görevinden yasaklanması OHAL'e neden olan somut tehlikenin bertaraf edilmesi amacı doğrultusunda elverişli ve gerekli bir tedbir olarak nitelendirilmeye uygundur (benzer değerlendirme için bkz. *N.E.*, § 133; *A.S.*, § 135; *Halit İnciroğlu*, § 140).

113. Nitekim Anayasa Mahkemesince darbe teşebbüsünden kısa süre sonra verilen kararda, Türkiye Cumhuriyeti'nin milli güvenliği tehlikeye sokan ve Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devletini hedef alan bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalması nedeniyle söz konusu teşebbüsün arkasındaki terör örgütleriyle bağlantılı olduğu ve milli güvenliğe tehdit oluşturduğu değerlendirilen kamu görevlileri hakkında devlet tarafından bazı ilave ve olağan dışı tedbirlerin alınması, kamu hizmetinin

yürütülmesi konusunda reform çalışmaları yapılması, bu bağlamda birtakım düzenlemelerin hayata geçirilmesi hakkı gerekçelere dayanan gelişmeler olarak nitelendirilmiştir (AYM, E.2016/6 (D. İş), K.2016/12, 4/8/2016, §§ 77-81; *N.E.*, § 134; *A.S.*, § 136; *Halit İnciroğlu*, § 141).

114. Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında, kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülüklerinin olduğu belirtilmiştir. Anılan hüküm uyarınca devletin kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme yetkisi bulunmaktadır. Bu husus, devletin faaliyetlerine güven duyulmasının bir gereğidir. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesince kanun koyucunun anılan hususlar çerçevesinde anayasal düzene sadakat göstermeyen kamu görevlileriyle ilgili birtakım tedbirler alma konusunda takdir yetkisinin bulunduğu belirtilmiştir (AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/06/2021, § 74). Sadakatten duyulan şüphenin kamu görevlisinden kaynaklanan bir sebebe dayanması, bu sebebin de ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenmesi gerekmektedir. Ancak kamu görevlisinin sadakatinden duyulan şüphenin ağırlığı, ciddiyeti ve delillendirilmesi ifa edilen görevin önemi ve niteliği gözönünde bulundurulmak suretiyle değerlendirmeli ayrıca keyfi uygulamaları önlemek adına tarafların menfaatlerini de dengeleyecek şekilde yeterli gerekçeyle açıklanmalıdır (*N.E.*, § 135; *A.S.*, § 137; *Halit İnciroğlu*, § 142).

115. Özellikle ayrıcalıklı kamusal yetkilerle donatılan kamu görevlilerinin sahip oldukları yetkilerin kamu düzeni ve güvenliği bağlamındaki önemi nedeniyle diğer kamu görevlilerinden farklı ve ağır yükümlülükleri olabilir. Mesleğe özgü özel kanunlarla da görünür hâle gelen personel rejimi dâhil ayrıcalıklı konumları nedeniyle anılan özelliğe sahip kamu görevlilerinden devletin özel bir sadakat ve bağlılık beklemesinin de tanınan ayrıcalığın bir sonucu olduğu söylenebilir. Bu bağlamda hâkim, savcı, polis, asker gibi özel kanunlarla diğer kamu görevlilerine göre ayrıcalıklı yetki ve yükümlülüklerle donatılan ve kamu gücünü kullanabilen kamu görevlilerinden devletin özel bir güven ve sadakat bekleyebileceğinin kabulü gerekir. Zira kamu görevlilerine tanınan ayrıcalıklı hukuki statü, yetki ve haklar ile ifa ettikleri görevin niteliğinin sadakat ve güven kavramları kapsamında devletle olan ilişkideki yükümlülükleri belirlemede de başat rol oynadığı söylenebilir (*N.E.*, § 136; *A.S.*, § 138; *Halit İnciroğlu*, § 143).

116. Bununla birlikte Anayasa'nın 9. maddesine göre yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılması gerektiği açık olduğundan yargı mensuplarının memurlardan farklı olarak bağımsız ve tarafsız şekilde görevlerini yapmaları, hukuk devletine ve demokratik anayasal düzene sadakat göstermeleri konusunda anayasal yükümlülükleri bulunmaktadır. Yine hâkimlerin Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun şekilde görev yapacaklarına ilişkin vurgunun yer aldığı Anayasa'nın 138. maddesinde de anayasal düzene sadakatin gerekliliğine ayrıca dikkat çekilmiştir. Söz konusu anayasal düzenlemede hâkimlerin bağımsızlığına özellikle değinilmiş; hiçbir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği hüküm altına alınmıştır (*N.E.*, § 137; *A.S.*, § 139; *Halit İnciroğlu*, § 144)..

117. Bu bağlamda hâkim ve savcıların adalet sistemi içindeki önemi ile Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız olarak kullanmak üzere kendilerine tanınan ayrıcalıklı kamusal yetkileri birlikte değerlendirildiğinde yargı mensuplarının görevlerini demokratik anayasal düzene bağlı olarak ve özel bir güvenle ifa etmeleri beklenir. Şüphesiz bu sadakat yükümlülüğü, görevin ifası sırasında demokratik hukuk devletinin dışındaki hiçbir hiyerarşiye tabi olmamayı da içermektedir. Yine görevin ifası sebebiyle edinilen bilgilerin

görevle alakası olmadığı sürece kimseyle paylaşılmaması da tarafsızlık ilkesi bağlamında bahse konu sadakat yükümlülüğünün bir gereğidir. Dolayısıyla yargı mensuplarından beklenen sadakat yükümlülüğü, onların temel hak ve özgürlüklerine diğer kişilere göre farklı sınırlamalar getirilmesinin de bir dayanağıdır (N.E., § 138; A.S., § 140; Halit İnciroğlu, § 145).

118. Somut olaydaki tedbirin gerekçesi, yargı mensubu olan başvurunun devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen FETÖ/PDY ile irtibatı veya iltisakı olduğunun, bu suretle demokratik anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığının değerlendirilmesidir. Anayasa Mahkemesi; irtibat ve iltisak kavramlarının objektif anlamının kapsam ve sınırlarının durum ve şartlara göre yargı içtihatlarıyla değerlendirilerek belirlenebileceğini, bu yönüyle anılan ifadelerin kategorik olarak belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini daha önce ifade etmiştir (bkz. §§ 50, 54; AYM, E.2018/89, K.2019/84, 14/11/2019, § 30). Yine Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarının neredeyse tamamında örgütlenmesinin ve somut darbe teşebbüsünün bu yapılanmadan kaynaklanmış olmasının potansiyel tehdidi mevcut tehlikeye dönüştürdüğü ve demokratik anayasal düzeni sürdürmek bakımından olağanüstü tedbirler alınmasının zorunlu olduğu kabul edilmiştir (AYM, E.2016/6 (D. İş), K.2016/12, 4/8/2016, § 80; Aydın Yavuz ve diğerleri, § 26; C.A. (3), § 126). Bu bağlamda FETÖ/PDY ile irtibatlı ya da iltisaklı olma hâli, demokratik anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığını ya da zayıfladığını gösteren bir olgu olarak kabul edilmiştir. Bu noktada söz konusu tedbirin keyfîlik içerip içermediğinin ve durumun gerektirdiği ölçü korunarak tesis edilip edilmediğinin belirlenebilmesi için başvurunun FETÖ/PDY ile irtibatlı ya da iltisaklı olup olmadığı konusunda ciddi ve objektif nedenlerin idari ve yargısal makamlarca ortaya konulup konulmadığının irdelenmesi gerekir. (N.E., § 139; A.S., § 141; Halit İnciroğlu, § 146).

119. Bakılmakta olan başvuruya konu uyuşmazlıkta başvurunun meslekten çıkarılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada Daire, M.N.A.'nın ve G.Y.Ö'nün başvuru hakkındaki beyanlarından hareketle davanın reddine karar vermiş ve Dairenin bu kararı temyiz aşamasında İDDK tarafından onanmıştır. Bu bağlamda HSK tarafından 5/2/2019 tarihli savunmada belirtilen başvurunun eşinin askerî hâkim olarak görev yapmaktayken FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatının bulunduğu gerekçesiyle meslekten çıkarıldığı, başvuru hakkındaki ihbar/shikâyet dilekçelerinde başvurunun FETÖ/PDY ile iltisaklı veya irtibatlı olduğuna yönelik beyanların bulunduğu ve başvurunun HTS analiz raporuna göre FETÖ/PDY üyeliği suçundan hakkında soruşturma yürütülen birçok kişi ile irtibatının tespit edildiği yönündeki hususların (bkz. § 20) Daire ve İDDK tarafından değerlendirmeye değer görülmediği anlaşılmaktadır.

120. FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı tespit etmek için ilgili kişiler hakkında ortaya konulan farklı nitelikteki olay, olgu, bilgi veya belgeler idari ve yargısal makamlar tarafından dikkate alınıp bir sonuca varılabilir. Kamu görevinden çıkarmaya yönelik tedbirin, terör örgütüne üye olma veya örgüte üye olmamakla birlikte örgüte yardım etme gibi suçlardan mahkûmiyet yahut terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyelik ya da mensubiyet şeklindeki birtakım nedenlerden hareketle değil iltisaklı ya da irtibatlı olma gerekçesiyle tesis edildiği tekrar vurgulanmalı, ayrıca FETÖ/PDY ile iltisaklı veya irtibatlı olmaya ilişkin yargısal denetimin idari yargının görev ve yetkisinde olduğu akıldaki tutulmalıdır. Daha açık bir ifadeyle ceza hukuku bağlamında bir suç ile ilgili değerlendirme yapma ve hüküm verme görev ve yetkisi adli yargı mercilerinin iken iltisak ve irtibat bağlamında değerlendirme yapma ve hüküm verme görev ve yetkisi idari yargı mercilerindir. Ceza mahkemeleri; bir

suçun maddi ve manevi tüm unsurlarının oluşması, sanığın her türlü şüpheden uzak şekilde eylemi gerçekleştirmesi hâlinde mahkûmiyete karar vermektedir. İdare mahkemeleri ise bir idari işleme ilişkin yargılamada yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden inceleme yaparak işlemin hukuka uygun olup olmadığıyla ilgili bir sonuca ulaşmaktadır. Aynı olgudan hareketle her mahkemenin kendi yargı kolunun yargılama ilkeleri ve delil standardı kapsamında farklı değerlendirme yapabilmesi mümkündür. Bu bağlamda ilgililer hakkında bir suçtan verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ya da beraat kararı, ilgilinin FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatının bulunup bulunmadığı yönünden farklı bir değerlendirme yapılmasına engel teşkil etmemektedir. Öte yandan FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibat yönünden inceleme yapacak olan idari yargı düzenindeki yargısal makamların adli yargı düzeninde tespit edilmiş birtakım verileri veya olay, olgu, bilgi ya da belgeleri inceleyerek bunları iltisak ve irtibat kavramları bağlamında değerlendirmeye alması ve ceza yargısından farklı yorumlaması olağandır.

121. Öncelikle somut başvuruya konu olayda her ne kadar Başsavcılık, başvurunun FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatının bulunduğuna dair delil elde edilemediğini belirterek kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermişse de (bkz. §§ 29, 30) Başsavcılığın bu sonuca bir suç soruşturması sonucunda ulaştığı, iltisak ve irtibat bağlamında değerlendirme yapma görev ve yetkisinin bulunmadığı akılda tutulmalıdır. Bu çerçevede iltisak ve irtibatın bulunup bulunmadığı yönünden yapılacak incelemede idari yargı düzenindeki yargısal makamların Başsavcılığın sonuca yönelik bu tespitiyle bağlı olmadığını ve idari yargı düzeninde yapılan değerlendirmelerden hareketle bir sonuca ulaşıldığını vurgulamak gerekmektedir.

122. Bu bağlamda başvuru hakkındaki tedbirin Anayasa'nın 15. maddesine göre durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının ortaya konulabilmesi için yargısal makamlar tarafından açıklanan gerekçelerden hareketle başvurunun FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatının ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenip desteklenmediği, başvurunun ve kamunun menfaatlerini dengeleyecek şekilde ilgili ve yeterli gerekçenin yargısal makamlar tarafından ortaya konulup konulmadığı incelenmelidir. Bu noktada olağan yargısal makamlar tarafından M.N.A.'nın ve G.Y.Ö.'nün başvuru hakkındaki ifadelerinin gerekçeye alınarak davanın reddine karar verildiği ve HSK'nın belirttiği diğer hususların değerlendirmeye alınmadığı tekrar vurgulanmalıdır. Netice itibarıyla başvuru hakkındaki tedbirin Anayasa'nın 15. maddesine göre durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığı hususu bahse konu ifadeler dikkate alınarak incelenmelidir.

123. Somut olayda Daire kararının gerekçesinde yer alan ve avukat olarak görev yaptığı belirtilen M.N.A., ifadesinde komşusu olan Y.B.'den savcıların abisi olarak bahsedildiğinden ve bu nedenle Y.B.'nin evine gelip gidenlere dikkat ettiğinden bahsetmiş; bu doğrultuda diğer bazı hakim ve savcılarla birlikte başvurunun ve eşi olduğunu tahmin ettiği kişinin de Y.B.'nin evine sıklıkla gelip gittiğini gördüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte Daire kararının gerekçesinde yer alan ve yargı mensubu olarak görev yaptığı belirtilen G.Y.Ö.'nün ise ismini verdiği açığa alınan üç hakim ile samimi olduğunu dile getirdiği görülmektedir. Bununla birlikte G.Y.Ö., başvurucuyla ilgili bu durumun örgütsel bir bağdan kaynaklanıp kaynaklanmadığı konusunda bilgi sahibi olmadığını dile getirmiştir (bkz. § 21).

124. İlgili kişiler hakkında ortaya konulan farklı nitelikteki olay, olgu, bilgi veya belgeler idari ve yargısal makamlar tarafından dikkate alınıp FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibat bağlamında bir sonuca varılırken şüphesiz ilgililer hakkındaki beyanlardan ya da tanık ifadelerinden yola çıkılabilir. FETÖ/PDY'nin yapısal olarak çok sayıda kişiyi sistemine dâhil

ettiği ve FETÖ/PDY ile iltisaklı kişilerin küçük gruplar hâlinde de olsa etkileşim hâlinde oldukları, ayrıca zaman zaman eylemleri ve tutumlarıyla FETÖ/PDY ile irtibatlı oldukları konusunda dış dünyada görünür olabildikleri, bu durumun ilgililerin yakın ve sosyal çevresi tarafından gözlemlenebilir hâle gelebildiği dikkate alındığında tanık ifadelerinin önemi daha da artmaktadır. Diğer yandan FETÖ/PDY ile iltisaklı ve irtibatlı olma durumundan hareketle anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalkmasıyla ilgili olarak duyulan şüphenin ilgili kişiden kaynaklanan bir sebebe dayanan, ciddi, önemli ve somut nitelikteki objektif olay ve vakıalarla desteklenmiş olduğunun söylenebilmesi için anılan beyanlara dair bir nitelik incelemesi yapılması gerekmektedir. Öyle ki bu konuda beyanda bulunan ifade sahiplerinin hakkında beyanda bulundukları kişilere yönelik görgüye ve bilgiye dayanmayan duyumlarının somut ve objektif nitelikte olduğu kural olarak söylenemeyecektir. Görgüye ve bilgiye dayanan beyanlar söz konusu olduğunda ise bu nevi beyanların içeriği dikkate alınmalıdır. Bunun yanında söz konusu beyanlar tutarlı olmalı, varsa diğer delillerle karşılaştırıldığında çelişki içermemelidir. Nitekim tesadüfi sayılabilecek ya da iltisak ve irtibatın varlığını ortaya koyabilecek niteliği haiz olmayan bir olayın ya da vakianın, ilgili kişinin anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığına ilişkin ciddi, önemli ve somut nitelikteki objektif deliller kapsamında nitelendirilemeyeceği kabul edilmelidir.

125. Diğer yandan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın 15. maddesi bağlamında *durumun gerektirdiği ölçüde* olabilmesi için FETÖ/PDY ile irtibatlı veya iltisaklı olmanın ve bu suretle demokratik anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalkmasının ciddi ve objektif nedenlerinin başvurunun ve kamunun menfaatlerini de dengeleyecek şekilde yeterli gerekçeyle idari ve yargısal makamlar tarafından ortaya konulması gerekir. Anılan gereklilik irtibat ve iltisak kavramlarının içeriğinin kişiye ilişkin bir profilin çıkarılmasıyla doldurulabilir, somutlaştırılabilir olmasının da bir sonucudur. Nitekim Danıştayın konu ile ilgili olarak verdiği bazı kararlarda kişilerin FETÖ/PDY ile bağlantı hususunda somut verilere dayanmayan, yalnızca kişisel kanaat ve tahmine dayalı tanık beyanlarını FETÖ/PDY ile iltisaklı ve irtibatlı ortaya koymak konusunda yeterli bulmadığı görülmüştür (örnek kararlar için bkz. §§ 48, 49).

126. Eldeki başvuruda; Dairenin davanın reddine gerekçe olarak aldığı ifadelerden biri başvurunun savcılarının abisi olarak bahsedilen Y.B.nin evine sıklıkla gelip gittiğine, diğeri ise açığa alınan üç kişi ile samimiyetinin bulunduğuna yöneliktir. Öncelikle ifade sahibinin bahse konu samimiyetin örgütsel bir bağdan kaynaklanıp kaynaklanmadığını bilmediğini dile getirdiğini belirtmek gerekir. Bunun yanında Y.B.nin savcılarının abisi ya da FETÖ/PDY yapısı içinde savcılardan sorumlu kişi olduğuna ilişkin bir belirleme söz konusu olmadığı gibi Y.B.nin evinde örneğin *sohbet* adı altında iltisak ve irtibatın varlığını ortaya koyabilecek nitelikteki toplantıların yapıldığına yönelik de beyanın bulunmadığı görülmektedir (bu husustaki örnek karar için bkz. *Sinan Ulu* [GK], B.No: 2023/57158, 18/9/2025).

127. Bu bağlamda yukarıda aktarılan ilkelerden hareketle söz konusu beyanların içeriği gözönüne alındığında beyanlarda yer alan olay, olgu ve bilgilerin iltisak ve irtibatın varlığını ortaya koyabilecek ve tesadüfi olma ihtimalini bertaraf edecek niteliği haiz olduğu söylenemez.

128. Netice itibarıyla idari ve yargısal makamların başvurunun darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibatlı ve iltisaklı olduğunu, bu suretle anayasal düzene sadakatının ortadan kalktığını ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya koyduğu

söylenemez. Dolayısıyla başvurunun meslekten çıkarılması ile ortaya çıkan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin OHAL koşullarında durumun gerektirdiği ölçüde olmadığı sonucuna varılmıştır.

129. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın OHAL döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen 15. maddesindeki ölçütlere uygun olmadığına, başvurunun özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karanesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

130. Başvurucu; hakkında kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı olmadığı hâlde meslekten çıkarıldığını, idari yargı düzeninde dava süreci devam ederken Ağır Ceza Mahkemesince hakkında beraat kararı verildiğini, bu karara rağmen suçlu ilan edildiğini belirterek masumiyet karanesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

131. Masumiyet karanesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karine, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına almaktadır. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kürşat Eyol* [2. B.], B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26).

132. Bilindiği gibi ceza muhakemesi hukuku ile idare hukuku farklı kural ve ilkelere tabi disiplinlerdir. İdare hukuku; kamu gücünü kullanma yetkisine sahip olan idarenin gerçekleştirdiği işlem ya da eylemlerde uygulanması gereken başta Anayasa olmak üzere yürürlükteki hukuk kurallarının bütününü ifade etmektedir. Bu bakımdan idari işlemlerin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biriyle hukuka aykırı olduğu ve iptali, menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarıyla ileri sürülür. Söz konusu davalar, idari yargı düzeninde yer alan yargı mercilerince idare hukuku ilkeleri kapsamında ele alınır. Bazı hâllerde kamu görevlisinin fiili ceza hukuku kapsamında suç tanımına uymasının yanı sıra idare hukuku yönünden de sorumluluk gerektiren bir mahiyet taşıyabilir. Bunun yanı sıra ceza hukuku anlamında suç teşkil etmeyen bir eylem ya da işlem, idare hukuku bağlamında bir yaptırımı gerekli kılabilir. Zira cezai sorumluluğu ortadan kalkmış olsa dahi aynı olaylar nedeniyle -daha hafif bir ispat külfeti temelinde- kişi hakkında başka tür bir sorumluluğun tesis edilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Özcan Pektaş* [1. B.], B. No: 2013/6879, 2/12/2015, § 25; *Kürşat Eyol*, § 30).

133. Ceza muhakemesiyle eş zamanlı olarak yürütülen, bir başka ifadeyle kişinin henüz suç isnadı altında olduğu, ceza makamları tarafından hakkında herhangi bir hüküm kurulmadığı süreçte devam eden idari soruşturma ve yargılamalarda masumiyet karanesi bakımından önemli olan husus; kamu makamlarının işlem ya da kararlarında belirttikleri gerekçeler veya kullandıkları dil nedeniyle bireye cezai sorumluluk yüklememeleri, ceza mahkemeleri tarafından henüz suçlu bulunmamış bireyin masumiyeti üzerine gölge düşürülmesine sebebiyet vermemeleridir (*Galip Şahin* [1. B.], B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 47).

134. Somut olayda adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak terör örgütlerinin ve millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen yapıların kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan *olağanüstü tedbir* niteliğinde bir meslekten çıkarma işlemi tesis edilmiştir. İdari yargı mercilerince eldeki başvurudan önce verilen kararlarda bahse konu meslekten çıkarma işleminin nedeni olarak kabul edilen *devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu*na karar verilen *FETÖ ve/veya PDY ile iltisak ve irtibat içinde olma* ölçütü çerçevesinde ve idare hukuku ilkeleri kapsamında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Söz konusu kararlarda başvurunun ceza yargılamasında kendisine isnat edilen eylemleri işlediği ve suçlu olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulmadığı, kararlarda geçen ifadelerin gerek kullanılan dil gerekse bağlamı itibarıyla ceza hukuku anlamında ve teknik unsurlarıyla yargılamaya konu suça ya da bu suçun işlendiğine işaret etmediği anlaşılmıştır.

135. Açıklanan gerekçelerle masumiyet karinesine yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

136. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

137. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan *Veysi Ado* ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

138. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

139. Başvurucu; ihlalin tespit edilmesine, yeniden yargılama yapılmasına ve 10.000.000 TL maddi, 15.000.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

140. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir

(yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

141. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

142. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurunun maddi ve manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Danıştay Beşinci Dairesine (E.2016/10998, K.2020/3425) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 1.480,40 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin bilgi için Hâkimler ve Savcılar Kuruluna, Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 20/11/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.